

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 267.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, szeptember 11.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: A nagygazdák és a magyar ipar. Magyar tanárjelöltek Romániában. Az aradi városatyák szaporítása. Makó város közgyűlése. Erdések országos gyűlése. Az aradi szocialisták és a Kossuth-ünnep. A kegyelmes asszony regénye. A temesvári szerb püspökség. A király a hadgyakorlatokon. Az aradi Kossuth-szobor vitája. Erzsébet királyné napja. Győri tanítónő-jelöltek Aradon. Aradi cselédek, akik Amerikába készülnek. A város közgyűléséből.
Tárca: Amit a lomb mesél. Irta: Varságh János. — A nők és a könyvek. Irta: Vozáry P. Regény-Csarnok: Elpnozis. Irta: Hardy I. D.

A nagygazdák és a magyar ipar.

Arad, szeptember 10.

Ez egyszer az idegen ajkuakat kell dicsérenünk, a magyarokat pedig ütnünk. Megtesszük, nemcsak azért, mert a magyarok, a kiket illet, rászolgálnak erre a kedveskedésre, hanem azért is, hogy az idegen ajkuaknak ne legyen okuk velünk szemben a szálla és a gerenda példáját használni.

Vaskos könyvnek néhány sora adja erre az okot: *a magyar királyi iparfelügyelők 1901. évi tevékenységéről szóló jelentés*, a melyet a kereskedelmi miniszter adott ki. Benne foglaltatik az aradi kerület iparfelügyelőjének, Stengl Andornak a jelentése is. Sok érdekes adata van ennek a beszámolónak: a nehezen fejlődő magyar iparnak nem egy nyavalyája, öreg hibája tükröződik ki egy-egy rövid adatból.

A legnagyobbat, a legszomorubbát választottuk ki.

Az *E.* fejezetben ezeket mondja az aradi iparfelügyelő.

... Sajátszerű tapasztalat mutatkoz k még a kerületben az irányban is, hogy *idegen ajku és idegen nemzetiségű vidéken inkább kedvelik a magyar eredetű cséplőgépeket és előnybe helyezik az idegen gyártmányokkal szemben, míg magyarok lakta vidékeken az utóbbiak terjednek leginkább*

Az aradi iparfelügyelői kerület Arad városára, Arad, Békés, Csanád és Hunyad vármegyékre terjed. Az idegen ajkuak tehát, a kikről itt szó lehet: románok, Aradmegye egy részében németek, és Békésben tótok. Tehát, a mint a hivatalos jelentés elpanaszolja, az oláh, német és tót gazdának jó a magyar cséplőgép; csak a magyarnak nem kell. Nem azért nem kell, mintha rosszabb volna a külföldinél. A német, oláh, és tót gazda csak nem vesz gyöngébb cséplőgépet, mivel az magyar gyártmány, hazai termék? Ilyesmit csak a magyartól várnánk el. A magyarnak azonban nem kell a magyar gyártmány, a magyar tóztót mond az iparpártolásról és külföldi vigécnél rendeli meg a portékáját. De meg maga az iparfelügyelői jelentés mondja, néhány sorral följebb, hogy a hazai cséplőgépek nemcsak egyrangúak a külföldiekkel szemben, nemcsak kiállják a versenyt, de azokat túl is szárnyalják.

Éget a vágy, hogy megtudjuk: kik azok a magyarok tehát, a kik az iparpártolásban rosszabbak a nemzetiségeknél? Az iparfelügyelő nem mondja meg egész

határozottsággal, de néhány sorban sejteti. Ezt a néhány sort is kipécézzük:

Ugyilátszik, a gépvásárló közönség tudatára ébredt annak, hogy hazai kazángyáraink a külföldiekkel szemben kiállják a versenyt, sőt azok nagy részét túl is szárnyalják.

Szinte hihetetlen, hogy ezen általánosan ismert tényt éppen legnagyobb uradalmaink nem hajlandók észrevenni és konzervatizmusból raga-zkodnak az angol eredetű mezőgazdasági gépekhez ...

Kiknek derogál tehát a magyar gép? Most már tisztábban látunk. A nagy gazdáknak, a kiknek ép elől kellene a jó példával járni. A kik szintén beszélnek az iparpártolásról; hiszen testületüknek, az *OMGÉ*-nek isten tudja hány szakosztálya között van *iparpártolási szakosztály* is. Vajjon van ennek a szakosztálynak arról tudomása, a mit ez az iparfelügyelői jelentés tartalmaz? És mindama szövirágokat, a melyek ebben a szakosztályban elhangzanak, lehet-e komolyan venni, a mikor ép a magyar nagygazdák mellőzik a magyar ipart, a melyet még a németek, tótok és is oláhok fölkarolnak? Lám, mégis csak megáll a Szent István híres teóriája: jó, hogy többnyelvű állam vagyunk. Legalább van, a ki a magyar készítményekre is gondol; ha csak magyarokból állana az ország: az iparosa, gyárosa koplalhatna.

Szégyenkezve írjuk ezeket a sorokat. Talán jobb lett volna meg sem írni, semhogy a nemzetiségek dicséretét hirdetni a magyarokkal szemben. Kényelmesebb lett volna, de nem igazságos. Az idegen ajku polgártárs is dicséretet érdemel, ha a magyar ipart megbecsüli. Megmutatja,

TÁRCA

Amit a lomb mesél.

Irta: Varságh János.

Messze minden emberlakta helyről, benn a láp közepén öreg kis tanya fekszik. Régi, roskatag épület, melyet egészen elfednek, eltemetnek a fák. Ut sem vezet hozzá, órákig kell a lápon zombékról zombéokra ugrálni, aki meg akarja közelíteni; mintha a gazdája me nekülni akart volna a világ és az emberek elől, örökös magányra kárhóztatva magát.

A nép ajkán sok mende-monda él erről a helyről; — legendás történetek keringenek róla. Vannak, a kik azt mondják, valamelyik király építtette volna elrejtett turbékoló helyül, hol együtt élt titkos szeretőjével, egy gyönyörű szép parasztleánnyal. Mások meg tudni vélik, hogy egy évekig üldözött gyilkos rajtőzött el itt, ki a feleségét ölte meg, és a kit sebkinek sem jutott észbe a láptenger közepén keresni. A környék öregebb emberei még látnak volna is állítólag azt a szépséges teremest, ki itt lakott az „elátkozott tanyán!” — De hát ez mind csak szobeszéd, az igazat már nem tudja senki; arról csak a százas juharcák beszélhetnének, melyek szemtanúi voltak mindennek, ami alattuk, közöttük történt.

Es a juharcák beszélnek is. Hűvös őszi estén messze elhallatszik panaszos, siró hangjuk, amikor fejüket összedugva a multak szomorú emlékét elsusogják. Tőlük tudtam meg magam is mindent. Egy fényes, szeptemberi estén ott jártam a gyepes utakon, a régi, regényes kis tanyán. Kelet felől hullámos áramokban jött a szél, ritmikusan ringatva lombot, levelet. A fák árnyéka hosszú kísértétként nyúlt végig a földön, az éjjeli csend zugásába titokzatos susogás vegyült. A magasban sötétzöld függönyök lebegtek, integettek, láthatatlan ajkáról bánatos sóhajok fakadtak. Lélekzete-met visszafojtva figyelem a hangokat, míg lassan egészen érthetővé lett a koszorú fejű elbeszélők bugása, suttogása ...

— Ő volt, a fehér ruhás asszony. Itt sétált alattunk — és olyan szomorú volt mindig. Mi voltunk a barátjai, vigasztaló társai. Nappal nem tudjuk mi volt vele, nem láttuk soha. Ő talán nem is élt nappal, vagy aludnia kellett, az este volt a reggele, az éjszaka a napja. Mikor a nap már csak utolsó sugaraival érintett bennünket, amikor opálszínű volt az ég, jelent meg egyszerre a kis ajtóban, mintha a föld alól szállt volna föl. Ruhája mindig hófehér volt, a szeme kék. Mélységes kék, nagyon jól láttuk tengerszem színét. Csillogó is volt mint a holdfényes tengerszem-felület, de ezt talán a könyvek okozták. Könyv is volt néha a kezében, sokat imádkozott. És azután sétált

nesztelenül, mintha csak lebegett volna. Órák multak el, míg a beszédünket hallgatta, leleült alattunk, és nézett bosszan, bánatosan maga elé. Rab volt, rabszolga volt.

Az ember sohasem jött vele. Míg ő a kertben járt, a ház ablakából figyelte mozdulatlanul. Mi csak az arcát láttuk, a komoly, könyörtelen arcát. Mint valami szobor állt az ablakban, de mégis minthacsak a karját szorította volna a fehér ruhás asszonyuk. Az volt a rögeszméje, hogy a szép nő mind hűtlen, hitetlen; hogy szép nő nem lehet becsületes. Hogy meg ne csalhassa, elzárta a világtól, az élettől. Órizte mint a foglyot, rettenetes szigorral. Nem lehetett az asszonynak menekülésre gondolni sem, nem beszélhetett soha senkivel. Őrjöje a féltékenység őrülte volt, kérlelhetetlen, kegyetlen.

Oh mennyit panaszkodott nekünk a szégyen fehér ruhás asszony! Velünk beszélgett hangtalanul, a mélységes kék szemével. Sötétben is láttuk, megértettük. Elmondta, hogy jóléte, gondatlan lányságból tépte ki a férfi; hogy jonak, szerelmesnek látszott, mielőtt az öv lett volna. De az esküvő után rohamosan megváltozott — vajjon így kellett-e annak lennie? Gyötörte, kinozta, gyalázatos vádakkal sértette. Menekülni akart — ide hozta, elzárta, megölte. Megölte benne az öntudatot, a lelket, álmjáróvá, kísértétté tette. Fél tőle, remeg a látásától ... és itt sirt, sirt a szegény

hogy jó magyar, csak az agitátorai hozták rossz hirbe. A magyar latifundios pedig kongresszusozik, hazát ment, jelszavakat hangoztat, és — angol gépet vesz. A magyar föld a magyaroké: mondja ő; de hogy a magyar föld birtokosnak a magyar iparral is kellene törődni, arról nem tud. Az már túl van a jelszavak határán:

Magyar tanárjelöltek Romániában

(Egyetemi hallgatók kirándulása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

A pedagógium harmadéves hallgatói a közoktatásügyi miniszter támogatásával tanáraik vezetése alatt minden évben nagyobb tanulmányutakat tesznek. A mennyiség- és természettudományi szakcsoporthoz végző hallgatói aug. 31-én indultak két hétig tartó kirándulásukra dr. Vangel Jenő, Koch Ferenc és dr. Kovács János tanárok vezetése mellett.

Szeptember elsején érkeztek Orsovára hajóval, a honnan egy nagy kirándulást tettek a Kazán-szoros hegyei közé. Megtekintették és gyűjtést rendeztek a Veteráni-, Denevér- és Panikova-barlangokban és a Mrakonia-patak völgyében.

Érdekes, hogy ez alkalommal az *ablepharus pannonicus* (pannoniai mereszke) egy példányát is megtalálták, holott e kis gyíkforma állat majdnem kizárólag csak a budai hegyeken él. Egynapos kirándulást tettek a Herkules-fürdő mellett emelkedő 1106 méter magas Domogled-hegyre, a melyre öt és fél órai mászás után értek fel. E hegyen tízenötfele lepkefaj él, a melyekből sokat sikerült zsákmányul ejteniök. Megtekintették Orsován Ada-Kalé-szigetét, egy napot töltöttek Herkules-fürdőn és 4-én Bukarestbe indultak.

Ötödikén reggel érkeztek Bukarestbe, a hol nagyon szívesen fogadták őket. A város rendőrkapitánya egy tisztviselőt adott melléjük állandó kísérettül. Az ottani lapok azonnal tájékoztatták magukat az érkezők felől és már az esti lapok hi. ül hozták ottlétüket.

A kirándulók megnézték a Pasteur-intézetet, a melynek igazgatója Babes tanár, a ki a magyar állam költségén tanulmányozta Párisban három évig ezt az intézményt. Az intézet patológiai és bakteriológiai osztályai méltán

lekötötték a látogatók figyelmét. Bukarestben, de különösen egész Romániában a tudománynak palotákat emelnek. Ott van például a botanikai intézet, a mely az egész Európában ez idő szerint a legszebb és legjobban felszerelt intézet. A kirándulók alig győzték bámulni Románia kulturális intézményeit. — Tudják a románok jól, hogy a jövő az iskolától függ.

Megnézték még a muzeumokat, különösen a zoológiai muzeumot. Azonkívül elmentek a nevezetesebb középületekbe, a melyek mind pazar fényvel és pompával épültek. Ilyen a Balasa-templom, az egész ország legszebb temploma, a metropolita-templom, a melyben egy híres szentjüknök, Szent Demeternek még épességben levő tetemét őrzik. Megnézték továbbá az egyetemet, a klinikát, a takarékpénztárt, a posta- és távíróhivatalt, a képviselőházat, a királyi palotát és a boulevardokat. Este az egyetemi tanárok banketet rendeztek tisztelőikre.

Másnap reggel Predealra ment a társaság. A román vasuti társaság egész Romániában fél vasuti jegyet és külön kocsit bocsátott rendelkezésükre. Predeáról Tömösig gyűjtéssel egybekötött gyaloglást rendeztek és végre este Brassóba értek. 7-én megnézték a Cénke és Brassó város nevezetességeit, 8-án pedig már tovább mentek Kovásznára és Kézdivásárhelyre. A társaság a kőületeket, ásványokat és kőzeteket is gyűjti, megtekinti mindenhol az érdekesebb geológiai alakulásokat, azonkívül gyűjtést rendez a vidék faunájából és florájából.

Kézdivásárhelyről Bálványosfüredre, a torjai barlanghoz, Bikszádra és a Szent Annatóhoz mennek, a hol három napot kizárólag gyűjtésre fordítanak. Utba ejtik még Tusnádót, Agostonfalvát és Kolozsvárot. A társaság 16-án reggel tér vissza erről a szép tanulmányutról, a melynek sikereért a közoktatásügyi miniszter és Semsey Andor ismert tudós macénást illeti köszönet, a kik anyagi támogatásukkal lehetővé tették a kirándulást.

TÁVIRATOK.

A klerikális alezredek pöre.

Páris, szeptember 10. Jaurés azt írja a *Petite République*-ben, hogy mihelyt a kamarák összeülnek, a szocialista képviselők azt fogják indítványozni, hogy a nantesi pör leg-

fontosabb pontjait, nevezetesen *Frater* tábornok távirati parancsát és *Saint-Rémy* alezredek válaszáat, ugyszintén a haditörvényszék ítéletét falragaszokon tegyék közzé. Hadd lássák a katonák, hogy mit jelent ez a szó: *fegyelem*, hogy hol vannak az engedelmség határai és hol kezdődik az önálló gondolkodás joga. Hir szerint *Ville-Bois* és *Denys-Cochin* ellenzék-képviselők a külügyminisztert meg fogják interpellálni arra nézve, hogy miért hívta vissza a kormány *Noailles* és *Montebello* nagyköveteket.

Mur-laiz, (Finistere-megye), szeptember 10. De Pascau ügyvéd és sógornője ellen megindították a bünvádi eljárást, mert az itteni kongregációs iskola bezárása alkalmával ellentállást szerveztek a csendőrség ellen, a rendőrbiztost bántalmazták és borsot szórtak a szeme közé.

A venezuelai fölkelés.

Washington, szeptember 10. Ehrmann, az Egyesült Államok venezuelai helyettes főkonzulja táviratilag azt jelenti a külügyi hivatalnak, hogy Aguadulce megadta magát a kormány csapatainak. A panamai öbölben ez idő szerint a lázadóknak négy hadihajójuk van. Hir szerint a lázadók a vasutak ellen vonulnak. A konzul Colonban és Panamában komolynak tartja a helyzetet.

Az aradi városatyák szaporítása.

(Müller Károly indítványa.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Aradváros törvényhatósági bizottsági tagjainak száma amaz ismeretes belügyminiszteri döntés óta szaporítás előtt áll. Allott pedig a mai napig, amikor a közgyűlés Müller Károly írásban beadott indítványára kimondta, hogy megkezdi a szaporítás nagy munkáját s bizottságot küld ki annak elvégzésére.

A ma délutáni városi közgyűlésen tárgyalták ezt a kérdést és pedig, bár az indítvány tárgyalása a sorrendben a harmincnyedik helyen volt, mindjárt a közgyűlés elején. Kádas Kálmán főjegyző olvasta fel az indítványt, s közvetlenül utána a tanács javaslatát, mely azt tartalmazza, hogy a közgyűlés adjon helyet az indítványnak és a kerületek új beosztása, vala-

fehér ruhás asszony, és kérte a csillagokat és a csillagok királyát, hogy vegye el őt a földtől, szabadítsa meg.

Nem is tartott soká. Egy fiatal rokona nyomára jött a rejtekhelynek, felkereste. Szép, magas férfi volt és olyan fekete volt neki is a haja, mint az asszonyé. Nem is tudjuk mért nem vitte el; bizonyosan gyengébb volt, mint az a másik. Ott maradt mellette, és ezután már ő vele sétált az asszony. Féléjszakákat töltöttek a kertben, de a másik tekintete nyomon követte őket. Az utolsó este is. Még tovább járkáltak akkor és nem szóltak semmit, csak fogták egymásnak a kezét: mint két gyenge, eltávozott gyermek, kik nem mernek a mostohájuktól megszökni. Az asszony hófehér, habtisza ruhája messze világított az egyenes utakon, jól láthatta a másik, a porkoláb. De egyszerre csak eltűnt az ablakból. Megmagyarázhatatlan sejtelem fogott el bennünket, hogy most valami különös, nagy dolognak kell történnie. A hold világa árnyékot vetett, egy percre úgy tűnt fel nekünk, mintha a kékszemű asszony glóriás feje társának a vállára hajlott volna; de talán csak az árnyéktól látszott úgy. Pillanatig tartott — azután az utnak másik végén megvillant valami. Az éles csattanás megrázott mindent, a fehér ruhás asszony pedig sikoltott egyet, megingott és a következő percben ott hevert a porban. Folt esett a szép hófehér ruhán, piszkos, fekete folt. . . .

Elgondolkozva járkáltam a kertben, az ősi

fák alatt, s megindultan hallgattam zugásukat. A lombok bölöngáltak, százezernyi levél összeverődött. Arcomat hűs szellő simogatta, visszahozta lassan a valóságba. Ezüstös szélű felhők mögül ekkor bujt elő a hold, a fényinél végigláttam a kerten. És a középső, sátoros út végén, a legöregebb juhar alatt szemembe tünt egy gnóm. Aszott, elsárgult emberke kuporgott a földön, az arcán két könnycsepp folyt alá, de nem törölte le, minthogyha béna volna. A lombok beszédjét talán ő is megértette, mert olykor fölvetette a fejét és esdve, szinte kétségbeesetten tekintett fel rájuk. De a szél egyre erősebb lett és a fák fenyegetőleg rázták lombjukat, mintha vádoltak volna valakit, mindjobban susogva, zugva, egyhangú, szünni nem akaró, rémes subogással.

A nők és a könyvek.

Írta: Vozáry Pál.

Amilyen a nő, olyan a kor. Mert a nő nemcsak az életet adja a gyermeknek, de a gyermeket is ő adja az életnek. És ahogyan adja, olyan lesz az a gyermek, olyan lesz a társadalom.

Az a veszély, a mit a nő elkövet, midőn a természet által kijelölt helyét el akarja hagyni, fölforgatja az egész társadalmat.

De az ilyen veszélyek esetén nem a nőt lehet okozni. Hisz a nő csak gyenge terem-

tés, kit indulatai ragadnak éppen úgy a legnemesebbre, ha jól van nevelve, mint a legrutább dolgokra, ha e drága kincs hiányzik kebeléből.

A férfit lehet okozni, kit vezetőül adott a természet a nőnek s ez ahelyett, hogy a helyes utra vezetné azt, odaállítja hamis oltárképnek maga felé. Vagy hazudik neki azért, hogy vagyont, pénzt, hatalmat szerezzen általa azzal, hogy hazugságával félrevezeti az érzelmekre hajló nő egész belső világát s ez uton megfertőzti az egész társadalmat, amelynek tisztaságára pedig oly nagy szükségünk van mindnyájunknak.

A nő mindezeket csak akkor veszi észre, mikor már késő. Addig mindig hitte azokat az édes hízelt szavakat, amelyeket finom kötésű, sima, fehér papirosra nyomott könyvekből olvasott. Könyvekből, amelyekben az indulatoknak olyan szabad folyást enged az író, hogy a nő, aki ezekből oly sokat rejt magában, a legnagyobb élvezettel szedi e mérget magába. És midőn a nő a világot jeleltő deszkákról már eleget látott s a finom kötésű könyvekből eleget olvasott az indulatok és szenvedélyek föltétlenül boldogító hatalmáról, akkor azt az életben is keresztül akarja vinni. És mit tapasztal? Azt, hogy lelke meg van mételvezve.

A nők legnagyobb része annyira távol áll az élettől, hogy azt közelebről egész valóságában meg sem ismerheti.

mint a szaporítások számának s az ezzel kapcsolatos munkáknak elintézésére egy *egy bizottságot küldjön ki, Institoris Kálmán* polgármester elnöklése alatt a következő tagokból: *Bozsi György, Domonkos Lajos, Deutsch Bernát, Kristyórá János, Müller Károly és Avarffy Ferenc.*

A tanács javaslatát helyesléssel kísérték, Müller Károly azonban pregnansabb és gyorsabb eljárást kívánván, felszólalt. Kijelentette, hogy hozzájárul a tanács indítványához, attól fél csak, hogy nem lesz elegendő idő a munka végrehajtásához és a választások megejtéséhez. Ha most kiküldik a bizottságot, míg az munkáját elvégzi, arról jelentést tesz, az októberi közgyűlésig elhúzódik a dolog, az akkori közgyűlésig nem tárgyalhatnak róla. Azután tízenöt napig közszemlére kell kitenni a kimutatást, felterjeszteni a minisztériumhoz — s ime kiténik, hogy a választásokat még novemberben sem lehet majd megtartani. Azt indítványozta tehát, hogy kérje meg a törvényhatóság már most a főispánt, hogy alkalmas időben *rendkívüli közgyűlést* hívjon össze s azon kizárólag ezt az ügyet tárgyalják.

Institoris Kálmán polgármester szerint akár-mikor fog hozzá a törvényhatóság ehhez a munkához, az határidőhöz van kötve. Maga után vonja ez, az erre vonatkozó szabályrendelet módosítását, melyet előbb kormányhatóságilag jóváhagyni kell s csak ezután foghatnak a szervezéshez. Ennyi sok munkánál egy-két hónap idő nem tesz különbséget, rendkívüli intézkedések szükségét tehát nem látja.

Müller Károly indítványát a polgármester felszólalása által még szükségesebbnek látja s azt fenntartja.

Urbán Iván főispán kijelenti, hogy szívesen összehívja a rendkívüli közgyűlést, ha a körülmények úgy fogják kívánni.

A közgyűlés a főispán fenti kijelentése dacára is 51 szavazattal 31 ellenében a tanács indítványát fogadta el s megelégedett avval, hogy a tanács által javasolt bizottságot küldte ki a városatyák szaporításával kapcsolatos teendők elintézésére.

A közgyűlésen Urbán Iván főispán elnöklése alatt jelen voltak: *Institoris Kálmán* polgármester, *Varjassy Lajos* tanácsos, *Kádas Kálmán* főjegyző, *Sarlot Domokos* főkapitány, *Lócs Rezső* tanácsos, *Reicher Károly* főügyész, *Vannay Gyula* aljegyző.

A nő az életet tehát leginkább vagy a regényekből vagy a színpadról ismeri, s amit ezek nyújtanak, a tetszetős színpompa, kellemes, a női lelket elbűvölő beszéd, melyben a nő úgy van feltüntetve, mint aki csak azért van a világon, hogy parancsoljon és uralkodjék, éljen szeszélyeinek, indulatainak, különösen szerelme ne ismerjen határt, mert ez oly hatalma, amely előtt porba hull minden és semmi nehézség nincs, a melyet ez le ne győzhetne. A férj, — az csak szükséges rossz, a család csupán azért van, hogy a dajkának, nevelőnek és nevelőnőnek legyen miből élnie s később, hogy legyen a családban egy-két fiú, aki értesse a reprezentálás és érvényesülhetés minden csínyját binját, párbajozzék; legyen leány, akit be kell mutatni, kinek kedvéért estélyeket lehet adni, jourokat tartani, bálozni stb. Ezek és ezekhez hasonló, vagy még ilyenebbek is azok a társadalmi félszükségek, melyeket a mai kor iróinak nagyrésze belenevel a nő lelkébe.

Es miért? Egyszerűen azért, hogy a könyvpiacra minél busásabb legyen könyvüknek a haszna, miután, ami kellemes, szép és kívánatos, ha nincs is benne semmi jó, semmi igaz, tetszik legjobban a nőknek. De éppen azért mindennek természetesen következménye csakis csalódás lehet. Es pedig annál is inkább, ha a nő vezetőjéül adott férfi vagy készkarva nem igyekszik, vagy nem is tudja a sok fölületeséggel és csillogó mázzal, de annál kevesebb igaz tartalommal, csak a reklám és kelendőség

A törvényhatósági bizottság tagjai közül: *Salacz Gyula* orsz. képviselő, *Simay István*, *Müller Károly*, *Kristyórá János*, *Abrai Lajos*, *Schartner Sándor dr.*, *Szalay Károly*, *Fetter Géza*, *Gaal Ferenc*, *Robitsek Agost dr.*, *Hegedüs László*, *Neuman Dániel*, *Varjassy Árpád*, *Domonkos Lajos*, *Steiner Jakab*, *Péterffy Antal*, *Csécsei Imre*, *Ottenberg Tivadar*, *Tisch Mór dr.*, *Magyari Ferenc*, *Gebhart István*, *Domány József*, *Müller Gyula*, *Ring Géza*, *Edvi-Ilés László*, *Rieger Imre*, *Heitz Nándor dr.*, *Ring Lajos*, *Iasekutz László dr.*, *Nagy Sándor dr.*, *Vajda István dr.*, *Madarász Antal*, *Fényes Dezső*, *Nesnera Aladár*, *Csiky Károly*, *Mandl Vilmos dr.*, *Virágh Lajos*, *Urbányi Béla*, *Pekár Károly*, *Frint Lajos*, *Bing Vilmos*, *Nemess Zsiga dr.*, *Steinhardt Mór dr.*, *Rosenberg Miksa dr.*, *Sofalvi György*, *Rosenberg Sándor dr.*, *Mayer Miksa*, *Deutsch Bernát*, *Dobiaschi József*, *Wallfisch Armin*, *Tabakovits Emil*, *Marek Samu*, *Vizer Péter*, *Kohn S. N.*, *Reisinger Sándor*, *Probst Mihály*, *Grossmann Jakab*, *Blaskovits Antal*, *Bozsi György*, *Dobró Pál*, *Edermüller József*, *Glück Károly*, *Goldschmidt Miksa*, *Kronstein Vilmos*, *Kiss Ferenc*, *Lusztig Armin*, *Tolnai János dr.*, *Maresch Gyula*, *Mittner József*, *Nagy Lajos*, *Münz Ferenc*, *Reicher Ferenc*, *Reinhart Gyula*, *Sonnenfeld Károly*, *Spitzer Ignác*, *Solymos József*, *Szalai Arnold*, *Tenner Lajos*, *Tóth József*, *Weisz Sándor*, *Weisz Dávid*, *Vertán Oszkár*, *Vannay Gyula*, *Angel István*, *Szondy Béla*, *Zachariás Géza*.

Az aradi szocialisták és a Kossuth-ünnep.

(Az aradi munkás-vezér nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

A fővárosi szociáldemokrata-párt kimondta, hogy *nem ünnepli* Kossuth születése századik évfordulóját. Elismeri, hogy Kossuth is volt valaki, s ezért nem áll utjában annak, hogy a polgárság ünnepeljen, de a munkásokért nem tett semmit Kossuth. Se annyit, mint Bokányi Dezső, se pedig annyit, mint Csizmadia Sándor, a kiknek születésnapjai bizonyára kedvezőbb méltánylásban fognak részesülni.

Aradon kétféle pártja van a munkásoknak. Az egyik: az *ujjászervezetek* pártja, a mely egyáltalán nem vállal közösséget azokkal, a kik internacionális elveket hangoztatnak. Ez a párt kimondta, hogy Kossuth-ünnepét megüli s már megkezdte az előkészületeket. A másik, a *Ponta Péter* vezetése alatt álló *szociáldemokrata* párt eddig nem foglalt állást, de úgy hirdett, hogy a pesti határozathoz csatlakozik.

Az Aradi Közlöny egy munkatársa beszélgetést folytatott erre nézve *Ponta Péterrel*.

céljából megirt és könyvpiacra dobott üres munkák százainak könnyen hívőben és balul elvont tanulságait az igazság és valóság szempontjából ellensúlyozni. A nőben erős a hit s igaznak hiszi könnyen a valót, és így a szép, jó és igaz természetes hármasság eszmei egysége természetellenes kaoszszá alakul ki a női lélekben. Hiszen az ördög is akkor csalta meg az embert legjobban, mikor elhitette vele, hogy csunya, pedig az ördög szép, de olyan szép, amelyből a jó hiányzik.

Az ilyen szépet tartalmazó s már — sajnos — nem is epidemikusan napvilágot látó könyvekkel van a mai női társadalom elárasztva, s ezek, ha az irodalmi viszonyok nem javulnak, nagy romlásnak lehetnek okozói, hiszen, ha nézzük a történelmet, mindenütt ott találjuk a rossz irányba terelt női indulatokkal párbuzamosan a társadalmi bajokat, forradalmakat s a legádázabb vérengzéseket, sőt a nemzetek végpusztulását is.

Legboldogabbak ott a népek, ahol a női indulatok nemes célokért és irányban érvésülnek, ahol a női erények a legtisztábbak, ahol a nő gyermekeinek helyes nevelésében a családi örömeikben találja föl legfőbb boldogságát.

Legfőbb és természetességében is legszemélyibb boldogsága csakis ez lehet a nőnek, mert tökéletes teljesen: a legszebb, a legjobb és legigazabb boldogság ez.

Megkérdezte, hogy mi az álláspontja a Kossuth-ünnep dolgában. Előzetesen, nem fenyegetőzőkép, csak komoly intésül figyelmeztette, hogy akár a Kossuth-ünnep ellen agitálnak, akár pedig munkástársaikat megakadályozzák, vagy meg akarják akadályozni abban, hogy a Kossuth-ünnepét megüljék: a legkiméletlenebb támadásra lehetnek elkészülve.

Ponta ezt válaszolta:

— Mi, az aradi szociáldemokraták nem zavarjuk meg a Kossuth-ünnepét, s annak se álljuk utját, hogy az ujjászervezetek ünnepeljenek. Mi helyeseljük a szociáldemokrata központ határozatát, de azért Kossuth emlékezetét mi megünnepeljük, — *a magunk módja szerint*. Gyűlést tartunk, amelynek az lesz a tárgya: mennyit sikkasztottak el azokból a jogokból, a melyeket Kossuth kivivott és mi legyen a folytatása annak a munkának, amelyet Kossuth a szabadságért megkezdett. Kossuth fölszabadította a föld szolgáit, a jobbágyokat; de a bérszolgaság ma se szűnt meg. Es hogy a szólás-szabadság joga miként érvényesül ma, az eléggé látható volt a vasárnap tartott népgyűlésünkön. Ez lesz a tárgya annak a gyűlésnek, amelyet mi Kossuth emlékezetére tartunk. Azt azonban mondhatjuk, hogy ezen a gyűlésen Kossuthra egyetlen becsmérítő, vagy kicsinyítő szó nem fog elhangzani.

Hát ez egy csöppet se helyes dolog, s talán rosszabb a passzív álláspontnál. Abban, a mit az aradi munkásvezér elmondott, nincs egy szikra megnyilatkozása se a hazafiságnak. És Kossuth emlékezetét az agitáció céljaira fölhasználni, nem kisebb bűn, mint az ünnep ellen szólni.

Makó város közgyűlése.

(A botrány után.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, szeptember 10.

A tegnapi vihar után mára lecsendesült Makó város közgyűlése. Annyira lecsendesült, hogy a hátramaradt tárgyakhoz jóformán hozzá se szóltak, elfogadták az állandó választmány javaslatát s így a közgyűlés alig egy óra alatt véget ért.

A tegnapi mára áttett virilis névjegyzékből *Wizinger Károly* ügyvédet törölték, miután mint ügyész, hivatalból tagja a képviselőnek. *Dóssa Lajos dr.* kórházi igazgató, főorvos választott képviselő is, ennél fogva felszólított, hogy egyik mandátumáról mondjon le. Az erkölcsi testületeket és özvegyeket pedig felhívják, hogy megbizottaikat jelentsék be.

A tanács régebben több tisztviselőnek előleget utaltványozott s felfüggesztések és lemondások révén ezeknek az előlegeknek egy jó része behajthatatlanná lett. A közgyűlés utasította a tanácsot, hogy — ha másképp nem lehet — fegyelmi vizsgálat révén állapítsa meg, ki az oka annak, hogy az előlegek nem lettek visszafizetve.

A tanácsnak a segélyezésekre, s utcaszabályozás céljából vett vagy eladott telkekre vonatkozó javaslatait tudomásul vették.

Ezután szabadságolás iránti kérelmeket tárgyalt a közgyűlés. *Barna Mihály* árvtári ellenőrnek és *Lőrincz István* polgármesteri fogalmazónak, kik a közigazgatási tanfolyamot akarják elvégezni, egy-egy évi szabadságot adtak.

Végezetül az iskolaszék azon átiratát tárgyalták, melylyel a községi iskolánál egy új tanterem felállítását és egy új tanterem alkalmazását kérte. Tekintve, hogy a községi iskolák államosítása a legközelebb megtörténik s éppen mára érkezett e tárgyban a vallás- és közoktatásügyi minisztertől leirat, a képviselő az

iskolaszék kérését nem teljesítette, nehogy ez az újítás az átvételnél akadály legyen, esetleg a város hozzájárulását szaporítsa.

A közgyűlés, melyen ma is Bakos Ferenc főjegyző, h. polgármester elnökölt, ezzel véget ért.

Erdészek országos gyűlése.

(Második nap.)

— Az Aradi Közlöny kiküldött tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Az Országos Erdészeti Egyesület tegnap megkezdett közgyűlését a mai napon folytatta. A komoly munka mellett ezuttal is része jutott a kellemes élvezeteknek, melyekhez az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatóságának gondoskodása juttatta a vendégeket. Ezek az élvezetek, melyek a laikus részére is egyben sok haszonnal jártak, fokozottabban hasznosak voltak a szakemberek számára, kik sok tapasztalattal tértek vissza otthonukba, az ország minden részébe.

A második nap eseményei a következők voltak:

A kirándulás.

A Menyházán töltött éjjeli pihenő után még a szürkülő hajnalban, négy órakor költöttek fel a vendégeket. Öt órára már az egész társaság kinn volt a pályaudvaron, honnan külön vonat indult Gurahonc-felé. A csukott kocsihoz két nyitott vaggont is csatoltak, melyekre padokat helyeztek azok számára, kik a friss reggeli levegőtől nem félték s a szép tájképet teljességgel ki akarták élvezni.

Borosbeszere érve, átszálltak más vonatra, melynek minden kocsija vendéglő volt. Pompás reggeli várt itt az utasokra.

Gurahoncon az Acsev cementgyára volt a fő láttnivaló. Itt Bleier Ármán és Bleier Soma igazgatók kalauzolták a vendégeket. Bánffy Dezső báró s a kirándulók mind nagy érdeklődéssel szemlélték a cement-gyártást s főképen a cement tetőcserép készítését. Ujság volt ez a vendégek számára. A gurahonci cementgyár rendszere szerint készült hornyolt cement tetőcserép gyártó gépekkel csekély befektetéssel, a legkitűnőbb minőségű cementcserép olcsó árban állítható elő. A készítés, mint látták, pár nap alatt megtanulható. Előnye a gyártásnak, hogy a gépek hordozhatók, a cserepek szabályosak, jól fednek, nagy szilárdságuk.

Apró fa szállító kocsiokon haladtak tovább, két vonatra osztva, két mozdonyral, melyek erősen pöfögve mentek felfelé a kanyargós sínpárokra a honciori völgyben. Az erdészek számára nagyszerű láttnivaló volt a völgy remek dísz-kulturája. Huszonötezer diófát ültetett az Acsev. ebben a völgyben, páratlanul állván e tetteivel az országban.

A völgyben érdekes láttnivaló volt a fával megrakott kocsi isorok közlekedése, amint a meredekről önmaguktól lefelé gördültek visszatartva a kocsiat fogó, erős féktől. Megmutatták a fabuktatást is, mely valóságos látványosság volt. Két amatőr fotográfus le is kapta, amint a hasábok hatalmas ivben lendültek át a buktatóból a patakon.

A kis vonat ezután visszatért. Most már nem volt szükség a mozdonyokra, a lejtős úton maguktól siettek lefelé. Zöldes községet megkerülve, a zöidesi völgybe tértek. Itt ismét lefelé vitt az út. A kirándulókat a szép vidéken kívül a rengeteg szilvafa termését szüretelő férfiak és fáták munkája szórakoztatta. Pompás utazás volt ez, mely a két völgyön végig mindenütt az Acsev. erdeinek közepette folyt.

A zöidesi vadászháznál cigányzene fogadta

a vendégeket a Rákócy-indulóval. Még ennél is sokkalta kedvesebb meglepetés volt az a hölgy-sereg, mely a vadászházból az érkezők elé lépett. Ajtay Sándorné, Öry Sándorné, Öry Ferencné, Németh Zsigáné urnók, Beros Dóra és Szathmáry Ilonka kisasszonyok voltak a hölgy-társaság tagjai.

Közel a vadászhához volt a közgyűlés második napjának helye. Megkapóan szép, árnyas hely volt ez, melynél különb soha sem juthatott még a gyülesező erdészek számára. Hosszu asztalon vajás kifli és sör várakozott az utasokra, kik falatozás után ültek a közgyűlési asztalhoz. Gyalult, fehér alkotmány volt ez, mely mellett padok húzódtak végig, míg a főhelyen páfrányokkal díszített karosszéket vortek. Itt foglalt helyet Bánffy Dezső báró.

A közgyűlés folytatása.

A folytatólagos közgyűlést megnyitván, Bánffy Dezső báró elnök tudatta, hogy a zágrábi erdészeti egyesület üdvözlő táviratot küldött.

Bund Károly titkár olvasta fel ezután a tegnapi választás eredményét. Lelkes éljenzéssel vették tudomásul, hogy Bánffy Dezső bárót egyhangulag választotta meg a közgyűlés az egyesület elnökévé.

A választás eredményének kihirdetése után Bánffy Dezső báró megköszönte a közgyűlés bizalmát s ígéretet tett, hogy hatáskörében az egyesület céljainak előmozdításáért és az erdészet érdekeiért mindent meg fog tenni. (Eljenzés.)

A választás eredményét Blaschek Ede hirdette ki, míg a számvizsgálók munkájáról Oszterlann Armin számolt be.

A számadások rendben találtatván, a közgyűlés az igazgatóságnak megadta a felmentvényt.

Felolvasás az Acsev. erdőbirtokáról.

Most Ajtay Sándor, az arad-csanádi egyesült vasutak főerdésze felolvasást tartott az Acsev. tulajdonát képező erdőbirtok gazdasági viszonyairól. A felolvasott munkából, mely kiváló szakértelmet árult el és érdekes adataival lekötötte a figyelmet, itt közöljük az erdők felújításáról szóló különösen tanulságos részletet:

A vágások felújulása természetes úton megy végbe. Az esetleges hézagok és más mivélési ágra nem alkalmas területek beültetése pedig részben tölgy és bükk makkvetés, részben csemeteültetéssel történik. Erre a célra öt csemetekert van berendezve, melyekben tölgy, cser, ákác, szelidgesztenye, dió, luc, jegenye, erdei és feketefenyő csemetek neveltetnek. Évenként átlagban 60,000 csemete kerül kiültetésre.

Az erdősítési költségek és az ültetések tisztántartása évenként átlagban 1000 koronára rug.

Védendő és kopárerősítésre erdei fenyő, fekete fenyő, viragos kőrös, tölgy és ákác használtatott. Ezek közül a fenyőfélék egyáltalán nem váltak be. Egyedül az ákác az, a mivel szép sikert értünk el. Az ákácot kívül most még a csertölgygyel kísérletezünk a kopárok befásításánál, melytől hasonló jó eredményt remélünk. A kopárok beerdősítésénél szerzett helyi tapasztalatokról részletesebben az erdészeti lapokban fogok beszámolni.

Kulturáinknál lényeges szerep jut a diónak. Mindhárom fővölgyünk, saját nevelésű diófával van beültetve. Összesen 25,000 darab. És valószínű, hogy ezen dióültetvények idővel a birtok jóvedelmezőségét lényegesen fogják emelni.

Általában az egész Fehér-Körös mente, nagyon alkalmas a diótermelésre, s ez a körülmény adja igazgatóságunknak azt az eszmét, hogy egy nagyobb szabású diófatelepet létesítsen, honnan nemcsak a saját szükségletünk és a Körösmente, hanem az ország más vidékei is elláthatók legyenek diófacsemetével.

A diótermelés nemzetgazdasági fontossá-

gát szabadon egy pár világosan beszélő statisztikai adattal illusztrálnom.

Tudva van, hogy a dió, — mint könnyen szállítható, és nem romlékony termény, világ-cikk. Magyarország 1900 ban 4084 métermázsza diót exportált 204 ezer korona értékben, de ugyanakkor 18812 mmázsát hozott be külföldről 676,855 korona értékben. Tehát majdnem egy fél millióval szegényedett hazánk egy év alatt a dió import révén. Akkor, a mikor hazánk a többi európai államok között első sorban lehetne gyümölcsstermelő és exportáló ország. Franciaország kivitele 1898 ban 1.355 000 mmázsza dió után 25,916,000 frankkal gyarapította az ország gazdagságát.

Midőn diófatelepeink létesítették, nem nyereszkedési vágy, hanem kulturális érdekek vezették igazgatóságunkat. A csemetek árát is úgy szabta meg (20 fillérben darabját), hogy éppen csak a készköltség térüljön meg rajta.

Sajnos, ez a szép terv nagyrészen meg-hiusult a nép indolenciája miatt, mert a diótelepről évenként kikerülő nagyobb mennyiségű csemetét, hirdetések és a közigazgatási hatóságok igénybevétele mellett is csak részben tudtuk elhelyezni. A saját és szomszédos községek lakosai között eleinte 2 krajcárért, később teljesen ingyen osztották ki a csemeteket, csak érette kellett jönni, s mégsem nyervehetett mind elhelyezést. Végül Horváth Sándor miniszteri tanácsos ur, illetőleg a földmivélési minisztérium segítségével sikerült állami telepek és magánosoknál nagyobb mennyiséget elhelyezni.

Ez a körülmény arra kényszerített, hogy diófatelepeinket feloszlassuk. Annyit azonban mégis sikerült elérni, hogy az országban most többfelé inkább érdeklődnek a diófa iránt, és újabban többfelé létesítették kisebb nagyobb diófa telepeket.

Érdekes jelenség, hogy egész Aradmegye területén, — természetes úton származott fenyőerdő sehol sem fordul elő. Holott úgy növényföldrajzi, mint általában természeti viszonyai, megfelelnek a fenyő tenyésztési viszonyainak.

Hegységben gyakori a 800—1000 méter tenger szín feletti magasság, sőt legmagasabb pontja 1487 méterig emelkedik.

Míg a szomszéd vármegyékben 800 méteren felül már gyakori a fenyves, addig Aradmegyében csak egy helyen tudok néhány jegenyefenyő törzset.

Ebből azt lehetne következtetni, hogy e megye viszonyai nem felelnek meg a fenyőfélék tenyésztési viszonyainak. Pedig igen is voltak e megye helységeiben is a múltban fenyőerdőségek, de azok értékes és hasznos fajok miatt az emberi vandalizmusnak estek áldozatul, s ma már helyüket teljesen a bükk foglalta el.

Ez a körülmény vezetett arra a tervre, hogy az így elvesztett területeket, az erdők felújításánál, megkíséréljük, legalább részben visszahódítani a fenyőnek. Tervbe vettük mi is a magasabb sziklás részeken a bükk közé telepíteni a luc és jegenyefenyőt.

Ezen kérdést Aradmegye erdészeti viszonyainak jövő fejlődésére oly fontosnak tartom, hogy kívánatos volna a tisztelt szaktársak vélemény nyilvánítása is.

Külföldben a fenyőkultúra nem új dolog Aradmegyében. Számos helyen láthatni 20—40 éven inneni mesterséges fenyőerdősítést. Előfordul pedig hol más lombfa közé keverve, hol tisztán, luc, erdei, fekete és veresfenyő állományok alakjában.

A nagy tetszéssel és zajos éljenzéssel fogadott felolvasás után Horváth Sándor miniszteri tanácsos emelkedett szólásra s érdekesen méltatta a közgyűlési napokat. A kritikának — mint mondta — semmiféle szerepe nem lehet, miután itt csupán szép és jót tapasztaltak. A látottakból származó hasznok felsorolása volna így hátra, ennek azonban csak részben képes eleget tenni. A tapasztaltak feletti teljes elismerés az Arad-csanádi egyesült vasutak igazgatóságát illeti, melynek mint a földmivélésügyi minisztérium tisztviselője s mint az erdészeti egyesület tagja is eleget tesz. Különösen megilleti a köszönet és elismerés Vásárhelyi Bélat, a vasut vezérigazgatóját. Szépen méltatta be-

széde folyamán az Acsev, dió-kulturáját és szelid gesztenye ültetését s az Acsev. ama nemes tényét, hogy diófa feleslegét az ország minden részére való szétosztás céljából a földművelésügyi miniszteriumnak adta.

A zajosan megéljenezett beszéd után a közgyűlés több indítványt intézett el.

Bánffy Dezső báró elnök most a következő szavakkal zárta be a közgyűlést:

A napirend ki van merítve. A megállapított sorrendet, valamint a beérkezett indítványokat letárgyaljuk. Az ülés bezárása előtt nem marad számomra más hátra, minthogy legőszintébb hálámnak és köszönetemnek adjak kifejezést a magam és az egész egyesület nevében először is az *Arad-csanádi egyesült vasutak* igazgatóságának azon szíves meghívásáért, mely alkalmat adott nekünk arra, hogy itt megjelenve, igen érdekes és tanulságos dolgokat lássunk, valamint köszönetünknek és háláknak adjak kifejezést azért a szíves vendéglátásért, amelyben bennünket részesítettek. (Hosszantartó, zajos éljenzés.)

Az ebéd.

A közgyűlés asztala mellett patkó alakban állottak az ebédhez terített asztalok, melyeknél csakhamar helyet foglaltak az imént még tárgyaló erdészek.

Az első felköszöntőt *Szathmáry János* acsev. főfelügyelő mondta. Megkapó hasonlatban állította szembe az erdészt a vasutal, majd arról az igazi, benső vendégszeretetről szökölt, melylyel a vasut most az erdészeket fogadta. Sok helyen megfordultak már az erdészek, jól fogadhatták őket, de több igazsággal és bensőséggel nem.

Bánffy Dezső báró is a vendégszeretettel kezdte beszédét. Akár mint magánember, akár mint az erdészeti egyesület tagja, sok helyen megfordult, de nincs hely, a hová szívesebben ment volna, mint ide. S tette ezt azért, mert barátjának meghívására jött el, ki bármely téren, legyen az gazdasági, vagy más, a hol tenni kellett, mindig elüljár. Eljött azért, hogy lássa mint az arad-csanádi vasutak képviselőjét s lássa az ő munkájának nagy eredményeit. Kívánja, hogy sok ilyen derék hazafival legyen megáldva az ország. Ha így volna, nem hangzanék annyi panasz. Kívánja azért, hogy számos ilyen férfial legyen a hazának, *Vásárhelyi Bélát* pedig az isten sokáig éltesse a köz javára. (Lelkes éljenzés.)

Simon Gyula erdőtanácsos, *Szathmáry János* és *Ajtay Sándort*, továbbá az ő segítőit, valamint a lelkes egyetemi ifjakat, mint a rendezőséget éllette.

Az ebéd után visszatértek Menyházára. Holnap, csütörtökön *Szlatinára* rándulnak ki.

TANÜGY.

(—) **Panasz egy iskolaszék ellen.** Az alábbi sorok közlésére kértünk föl: Tekintetes szerkesztő ur! Bencses lapjának folyó évi 202 ik számában megjelent „Panasz egy iskolaszék ellen (A plébános szakácsnéjának protektioja)” című közleményre bátrak vagyunk a következőkben válaszolni:

Tény az, hogy a helybeli rom. kath. tanítói állás lemondás folytán megüresedett. A pályázatban kitett választási napon két kántortanító jelent meg, kik közül az egyiket *Urbán Iván* főispán ur megválasztás végett az iskolaszékhez ajánlott, de mivel ez ideges ember lévén, az iskolaszék kis gyermekek tanítására nem találta alkalmasnak, a másikat választotta meg, kinek szintén oly jó bizonyítványa volt. Hogy pedig a megválasztott tanító a plébános szakácsnéjával bárminemű rokoni összeköttetésben volna, az merő koholmány, sőt a helybeli plébános ur, ki a választásba nem folyt be, inkább a másik tanítót pártfogolta azon pontra nézve, hogy az iskolaszék indokolatlanul felemelte a kultusz adót 10%-al, csak azt válaszolhatjuk, hogy neki az adóemeléshöz joga volt, s az a

kerületi esperes utján a csanádegyházmegyei püspök által jóváhagyatott, így tehát az iskolaszék szabályszerűen járván el, ezért őt minden igaz ok nélkül megtámadni nem lehet. Különb is a ki az iskolaszék ezen jogait el nem akarja ismerni, annak ajánljuk, hogy olvassa el a nagyméltóságú vall. és közokt. miniszterium 38 469 szám alatti rendeletét. Hogy pedig a jövő évi költségeloirányzatot törvénytelenül állítottuk volna össze, ez is határozott rágalom, mivel számadásunkat és kivetésünket: a felettes hatóságunkhoz jóváhagyás végett mindig beterjesztjük, ki azt felülvizsgálja s ha esetleg volna abban valami törvényellenes, úgy kiigazítás végett vagy vissza küldené, vagy pedig ellenünk a megfelelő eljárást megindítaná. *A simándi iskolaszék.*

A kegyelmes asszony regénye.

(Följelentés egy altábornagy özvegye ellen.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Budapest, szeptember 10.

Valamikor előkelő szerepet játszott a főváros uri társaságaiban *Török Ferencné*, a csendőrség volt főparancsnokának felesége. *Török Ferenc*, a férj, altábornagyi rangban viselte állását s mint ilyent, kegyelmes uramnak szököltették.

Neje — akiről most szó van — egy időben a divat királynője volt Budapesten. Pazar tolettjeit csodálta és utánozta a hölgyek világa.

Fényezés nyilvánult meg a háztartásában is. A lakása nagy uri kényelemmel volt berendezve, fogatot és páholyt tartott.

Ezek a passziók természetesen tömérdek pénzt emésztettek föl. Ráment az altábornagy egész vagyona, de az anyagi romlás veszedelme nem változtatta meg a kegyelmes asszonyt. Tovább pazarolt, aminek az lett a következménye, hogy rengeteg sok adósságot csinált. A férj nem nézhette ezt tovább tétlenül. Beváltotta régi fenyegetését és tékozlás miatt *gondnokság alá helyeztette az asszonyt*. Ő lett a felesége gondnoka.

Ez persze titokban történt. A társaság nem tudott róla.

Mikor a férj betegeskedni kezdett. *Alkér* — mikor fővárosi tisztü ügyészt nevezték ki helyébe gondnoknak. Az új gondnok kinevezése 1891-ben jelent meg a hivatalos lapban.

Néhány év mulva *Török altábornagy* hirtelen meghalt. Az özvegyeségre jutott kegyelmes asszony kiszabadult férje ellenőrző keze alól, újra költekezni kezdett. Ez az állapot azonban nem tartott sokáig. A nyugdíj igen kevés volt pazarlásainak kielégítésére és a hitelezők is belefáradtak a folytonos kölcsönözgetésbe. Ilyenformán a kegyelmes asszony igen rosszul érezte magát. Nem tudott beletörődni a szűkös viszonyokba és mikor nyugdíját a hitelezők lefoglalták, — „üzleteket” kötött. Ügynökei által füt-fát összevásárolt, csakhogy pénzzé tehessen mindent. Előrelátható volt, hogy e lejtőn haladva igen rossz utra fog térni.

Mikor már teljesen elvesztette hitelét, olyan vásárlásokba bocsátkozott, amelyek nem fair-ek.

Igy például — gondnoksága dacára — nevére iratta a gát-utca 27. számú házat, amelyen több teher van, mint amennyit megér. A házat bírői zár alá vették.

Ez a ház arra kellett, hogy hiszékeny és tapasztalatlan emberek lépre menjenek.

Akad egy *Kovács Ignác* nevü ügynök, aki ügyes transzaksiót eszelt ki a ház értékesítésére. *Kovács* meghatalmazottja és csendes társa lett a kegyelmes asszonynak. Mint ilyen, összeköttetésbe lépett *Elekes Károlyné* medgyesi földbirtokosnővel, akivel sikerült neki a tervezett transzaksiót megcsinálni.

Elekesné a kegyelmes asszony nevére

iratta földbirtokát, ennek ellenében — szerződés szerint — a gát-utcai ház az ő tulajdonába ment át.

*Török*kné beült a földbirtok kastélyába és első dolga volt, hogy 30.000 korona kölcsönt vett fel rá; ezt az összeget betábláztatta. Jószágigazgatót, ispánt, gazdatisztet és még sok alkalmazottat szerződöttetett, akik mind óvadékokat adtak; ezeket az összegeket szintén betáblázták a birtokra. Már ott tartott az új földbirtokosnő, hogy az egész gazdaságot el akarta adni. Ebben azonban megakadályozta az a följelentés, amely a napokban érkezett a főkapitányságra.

Elekesné rájött, hogy rutul visszaéltek bizalmával. A szerződése csak írott malaszt, amelynek nincs értéke, mert a gát-utcai ház bírői zár alatt van és ezt eltitkolta előtte *Kovács* és társa.

A rászédett asszony *Vásonyi Vilmos* dr. országgyűlési képviselőt bizta meg a följelentés megtételével. Az érdekes ügyet *Bérczy Béla* rendőrkapitánynak osztották ki. A vizsgálat erélyesen folyik és rövid idő alatt szenzációs fordulat fog beállani.

Török Ferencné, az egykor ünnepeleltáma most a főváros egy utolsó rangú szállójában lakik. Tíz nap előtt a *Murányi utca* 53. szám alatti „*Stefánia-szálló*” első emeletén a 2. számú szobát bérelte ki.

Ez a szálló inkább amolyan nyomoruságos bérkaszárnya, amelyben földhözragadt szegény munkásemberek, facér cselédleányok és rossz hírü nők tanyáznak. Ide került az egykori divatkirálynő, aki lakásába mindössze egy kis bőröndöt hozott magával. Ez tartalmazza összes ruhaneműit.

A szegényes lakásban társa is van, egy nemesi családból származó hölgy: *Szentivány Ilona* szeméyében, aki osztozik a kegyelmes asszony nélkülözésében.

*Török*kné a szállóban álnéven jelentette be magát. A bejelentő cédulán mint *Varga Vincéné*, született *Weel Franciska* szerepel.

A temesvári szerb püspökség.

(A kilineselő patriárcha.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Popovics Nikának halála óta, meglehetősen hosszú ideje, üresedésben van a temesvári gör. kel. szerb püspökség, a melynek fennhatósága alá az aradmegyei szerb egyházak is tartoznak. A püspökséget *Bogdanovits Lucian* budai szerb püspök végzi, a ki időnként lejön Temesvárra s a szentszék ülésén elnököl.

A temesvári szerb püspökség ügyével függ össze, hogy *Brankovits György* patriárka Temesvárra érkezett s ott *Dessewffy Sándor* csanád-egyházmegyei rom. kat. püspöknél látogatást tett. Hivatalosan úgy mondják, hogy *Brankovits* patriárka a délvidéki szerb zárdák látogatására érkezett, de beavatott szerb egyházi körök más okot tudnak.

A patriárka a temesvári szerb püspökségbe unokaöccsét, *Letics György* arkimandritát szeretné juttatni. Azonban *Leticsnek* az esélyei meglehetősen megingottak, főként azért, mert igen fiatalnak tartják a püspöki állásra. A püspökségre ez idő szerint a kovili szerb kolostor főnökének *Vidiczky György* arkimandritának van a legtöbb kilátása.

Most a patriárka mindent elkövet az ő jelöltje érdekében. Hír szerint temesvári utazása összefügg *Vindischgrätz Lajos* herceg, csapatfelügyelő temesvári időzésével. A patriárka *Dessewffy* püspök közbenjárását kérte, hogy *Vindischgrätz* herceg, aki *Dessewffy*nek vendége,

legfelsőbb körökben Letics György arkimandrita érdekében érvényesítse befolyását. Ezt a verziót némileg támogatja az is, hogy Letics György arkimandrita a patriárka kíséretében, mint annak titkára, szintén Temesvárra érkezett.

Vidiczky György arkimandrita, aki most a püspöki szék komoly jelöltje, korábban a temesvári szentszék jegyzője volt, s ilyen minőségben heves pörösködést folytatott az aradi görög keleti szerb egyházközség választmányával. Az ismeretes Tyossity-ügyben Vidiczky a szentszék határozatát végrehajtandó, karhatalommal behatolt az egyházközség irodájába, s annak pénztárát is felnyitatta, lefoglalván az abban elhelyezett készpént. Ebből több becsületsértési pör támadt, a melyekben nemrég hozta meg az aradi kir. törvényszék az utolsó beszüntető határozatot.

Brankovics patriárka különben, lehet, hogy csak a látszat kedvéért, csakugyan sorra látogatja a délvidéki szerb kolostorokat. Legutóbb a meszeri zárdában volt, pár nap múlva pedig a *bedini* szerzeteseknél tesz látogatást.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

* Az aradi színészek Gyulán. Zilahy Gyula társulata napról-napra újabb dicsőségeket arat magának a gyulai közönség elismeréséből és tetszéséből. Hétfőn este lépett ott fel *Rózsa Lili*, a szintársulat új operett-szubrettje, aki a *New-York szépe* csavargó-leány szerepében óriási sikert aratott. A temperamentumos, sikkes szubrettet ünnepezték a gyulaiak tegnap este is, mikor a *Gésák Molly*-jában mutatta be táncművészetét. Nevezetes estéje volt az aradi szintársulatnak az is, mikor az *Ember tragédiájá*-t mutatták be azzal a magas kiállítással, amelyet Zilahy a tatali Eszterházy-színházról vásárolt. Legközelebb *Z. Singhoffer* Vilma lép fel és pedig először, a gyulai színházban s fellépése elé érhető érdeklődéssel néznek a gyulaiak. Az utolsó előadás e hó 29-én lesz Gyulán, a szezon befejezése előtt azonban még fellép egynehány estén *Rózsa Lili* is. Kinek második vendégszereplését a gyulaiak kívánják.

* *Angyal Ilka sikere.* *Angyal Ilka*, az aradi színház volt jeles hősnője, kedd este föllépett a Magyar Színházban, a *Magdolna* című parasztragédiában. A Magyar Színházban körülbelül ez volt a bemutatkozása *Angyal Ilkának*, még pedig szép sikerrel. *A. B. H.* ezt írja róla. „Magda gazdag és fejlődésében változatos szerepét *Angyal Ilka* játszotta egyre fokozódó nagy sikerrel: egyként tanulságot tevén drámai kifejező erejének gazdagságáról és a szerepébe való komoly elmélyedéséről.” Ez alkalommal lépett föl a Magyar Színházban *Lubrinc Julia*, a kinek szintén sokat tapsolt a Magyar Színház közönsége.

* *Visszatérés a színpadhoz.* Körülbelül harmadéve volt, egy szezonon át az aradi szintársulat egy tagja *Balogh Etel*, a vidék egyik legjobb drámai hősnője. Mikor az aradi színházról megvált, akkor bucsút mondott a színpadnak és férjhez ment *Toponárszky János* szerb-keresztúri községi jegyzőhöz. Azóta nem játszott. Most, a mint Szegedről írják, *Janovits Jenő* dr. szegedi színigazgatónak sikerült *Balogh Etelt* a színpadhoz visszatéríteni, s a művésznő már alá is írta októbertől kezdve három évre a szerződést. *T. Balogh Etel* ezért nem hagyja el se családi tűzhelyét, se lakóhelyét, hanem a próbák és előadások idejére a Szegedhez közel levő faluból berándul.

* *A debreceni-társulat.* *Makó Lajos*, a debreceni színház új igazgatója szeptember 30-án, a *Szombatosok* című színművel kezdi meg a debreceni szezont. Társulata tagjai között vannak, *Felthő Rózsi* szubrett, *F. Barcs Aranka* alt-énekesnő, *Menseáros Margit* szende, *Bittera Erzsébet* segédszínésznő, *Palágyi Lajos* lírai szerelemes.

A király a hadgyakorlatokon.

(A sasvári királygyakorlatok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Sasvárott, a hol a nyugatmagyarországi hadgyakorlatokat tartják, nagy izgatottság között, fényes díszben várják a királyt. A város föl van lobogóva; több házon virágokból van fonva a fölírás: *Éljen a király*. Az utakon, a merre a király el fog haladni, három impozáns diadalkapu van felállítva.

Az uralkodónak a pályaudvaron királyi sátor fog várótermül szolgálni.

A vezérkar már teljes számban Sasvárott van. Megérkeztek *Beck Frigyes* báró, a vezérkar főnöke, *Krieghammer* báró közös hadügy-miniszter és *Fejérváry Géza* báró honvédelmi miniszter.

A rendre *Selley Sándor* miniszteri tanácsos és *Kramolin Viktor* pozsonyi főispán ügyelnek.

A vidéknek eleven képe van. Katonai autók, velocipedek és lovasok száguldoznak az országutakon minden irányban.

Ma megérkezett a hadgyakorlatokra *József főherceg*, a honvédség főparancsnoka is.

A király hoinap délután két óra nyolc perckor érkezik Sasvárra. A pályaudvaron *Kramolin Viktor* főispán fogadja. A megérkezés után a király kastélyába hajt, porosz egyenruhát vesz föl, s visszahajtat a vasúti állomáshoz, s ott a 3 óra 58 perckor érkező porosz trónörökös fogadja. A király a kastély alsó emeletén lakik.

A hadgyakorlatok e hó 16-áig tartanak; másnap, szeptember hó 17-én a porosz trónörökös *Kassa-Oderbergen* át hazautazik.

Az aradi Kossuth-szobor vitája.

(Öt ezer korona helyett — harmincezer.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Aradváros törvényhatóságának ma délután lefolyt közgyűlésén arról folyt a legterjedelmesebb vitatkozás, hogy az Aradon felállítandó Kossuth-szobor költségéhez mekkora összeggel járuljon a törvényhatóság. Két indítvány állt szemben egymással: a tanácsé, mely egyszersmindenkorra öt ezer koronát szánt a szobornak és *Műlek Lajos* dr.-é, aki az előbbi összeg tizszeresét: ötvenezer koronát hozott javaslatba.

A vitatkozás, mint említettük, terjedelmes volt s bár ellenvélemények mindkét részről meglehetősen számban voltak, ez azonban nem vonatkozott a szent és hazafias ügy belső tartalmára, csupán a körül forgott, hogy elismerve a tény szükségességét, mennyi az az összeg, amelyet Arad közönsége a célra lakosainak különös megterhelése nélkül juttathat.

Az aradi Kossuth asztaltársaság, ez a lelkes, hazafias egyesület kért a várostól hozzájárulást a szobor költségeihez, s ennek kérelmével kapcsolatos volt dr. *Műlek Lajos* indítványa, mely arra kérte a törvényhatóságot, hogy ötvenezer korona legyen az az összeg, a melylyel Arad törvényhatóságának közönsége a szobor felállításához hozzájárul.

(A tanács javaslata.)

Lócs Rezső adóügyi tanácsos referálta az ügyet, ő adta elő a tanács javaslatát, mely erősen hangsúlyozza azt, hogy a cél a javaslatba hozott összegnél sokkal többet kíván ugyan, hogy a tanács áthattott a *Kossuth Lajos* emléke iránti hódolattól, hogy a szobor felállítása ki-

vánatos, sőt szükséges, — mégis tekintettel a város rossz anyagi helyzetére, azt indítványozza a tanács, hogy 5000 koronát szavazzon meg a közgyűlés a szobor céljaira.

Avarfy Ferenc: Helyes.

Ez az egyetlen és egyhangú helyeslés sem volt képes megakadályozni *Müller Károlyt* abban, hogy általános tetszés mellett megtartsa azt az előkelő és válogatott formában elmondott beszédet, melylyel a tanács javaslata ellen megnyitotta a felszólalások sorát. Kijelentette *Müller Károly*, hogy feltétlenül elfogadja a *Műlek*-indítványt, s azt tartja, hogy egy olyan testület, mint Arad törvényhatósága, nem fogadhatja el a tanács javaslatát, ilyen nevetségesen csekély összeggel fel nem léphet. Nézzük meg a többi törvényhatóságokat s ha látjuk, hogy azok mekkora összeget ajándékoztak *Kossuth-szobrokra*, akkor be kell látni, hogy Aradvárosának kötelessége nagyobb összeget juttatni, még ha ez áldozatába is kerül. Hallotta illetékes kijelentésből, hogy jobbra fordultak már a város pénzügyi viszonyai, s hogy még jobbra fognak fordulni; csináltak a bölcsek elég adósságot ennek a városnak a nyakára s ezt még sem azok fizetik ki, akik csúfolták, hanem mi, lépünk fel mi is ebben az esetben s mondjuk ki, hogy most mi akarunk adósságot csinálni. Nem pénzügyről van itt azonban szó, hanem kegyeletről. A törvényhatóság méltóságával nem fér össze ez az öt ezer korona, de nem áll arányban ez a csekélység a város közönségének érzelmeivel sem. A tanács javasol azt, ami neki tetszik, javaslata azonban a mi érzelmeinkkel nem egyezik meg. Nemcsak a törvényhatóság, hanem a város közönsége is köszönettel tartozhat annak a kis körnek, mely a szobor-gyűjtést megkezdte s a mozgalmat ébren tartja. Eltekint itt az összeg nagyságának precíz meghatározásától, számot nem mond, mert amit a *Kossuth* szobrára adnak, azt egyhangulag kell megadni, szavazni fölötte nem szabad. (Élénk helyeslés.) Nem politikáról van itt szó, hanem olyan kérdéstről, mely összeköt bennünket s ő az igaz hazafiság hangján kéri a polgármestert, hogy a körülmények latbavetésével hozzon javaslatba olyan összeget, amelyhez mindenki hozzájárul s mely a szavazást kizárja.

(Pótadó emeléssel.)

Institóris Kálmán polgármester: Nem akar reflektálni arra a vádra, mely elődei szemére a könnyelmű adósságcsinálást vetette, azokat szükséges beruházásokra fordították a törvényhatóság hozzájárulásával. Áttérve az ügy anyagi oldalára, kifejti a tanács álláspontját a kis összegű adományra vonatkozólag. Már most előrelátható — mondta a polgármester, — hogy a pótadót emelni kell, az 50.000 koronás adomány pedig egyszerre egy százalékkal emelné a pótadót. Ő is azt tartja, hogy e határozatnak egyhangunak kell lennie. Meg kell gondolni, hogy a pótadó-emelés minden adófizetőre nézve teher s lehet közöttük olyan, aki nem szívesen viseli ezt a terhet.

Felkiáltások: Szeretnénk látni azt az embert.

Institóris Kálmán: Méltóztassanak meghallgatni. Nem akarom, hogy egyetlen ember is legyen ebben a városban, aki nem adja szívesen fillérjét erre a célra. Azt javasolja a törvényhatóságnak, hogy szavazzon meg egyelőre évenként ezer koronát a szobor költségeire. (Elfogadjuk.)

Rosenberg Sándor dr.: Az angol parlamentben egyszer azt indítványozták, hogy állítsanak szobrot *Mózes*-nek. *Macaulay* erre az indítványra azt válaszolta:

— Sokkal nagyobb dicsősége egy szobor-

nál Mózesnek az, hogy szoborra nincs szükség. Mig zsidó él, addig Mózesnek faragott szobor nem kell.

Igy van a magyar Kossuth Lajossal, akinek minden magyar szívében *él szobra* van s akinek emléke nem kívánja meg, hogy egy ember is nélkülözzön érte. Kossuth halhatatlan, míg a magyar él, a magyar pedig örökre élni fog. Hozzájárul az ezer koronás szubvencióhoz.

Institoris Kálmán polgármester kijelenti, hogy az ezer koronás részleteket *egyelőre öt évre* állapítsa meg a közgyűlés.

Nemess Zsigmond dr.: Az öt évre szóló határozattal oda jutunk, ahová a tanács javaslatával. Huszezer koronát indítványoz.

(Vád a tanács ellen.)

Nagy Sándor dr.: A határozatot egyetértően kell meghozni, hogy disszonancia ne legyen. Szomorú dolog volna, ha a tanácsot hazafiságra kellene oktatni s ő mégis azt tartja, hogy a tanács indítványa *nem kegyeletet táplál, hanem kegyelelsértő*. Legalább a formája legyen meg a határozatnak szemben a tanács javaslatával, amely szegényes, szűkmarku és kicsinyes, sőt még a *bona fidesben is kételkedni lehet*.

Felkiáltások: Nem áll! *Ilyet ne mondjon!*

Nagy Sándor: Lehet, hogy ez nem tetszik az uraknak, (Óriási zaj, elnök csenget), de ha látjuk, hogy sokkal szegényebb törvényhatóságok mennyivel többet adtak erre a célra, lehetetlen kritikát nem gyakorolni a tanács javaslata fölött. Kérdi: van-e ember, aki nem szívesen viselné az egy százalékkal magasabb pótdót ezért a célért. Azzal a tudattal, azzal a meggyőződéssel szavazza meg a közgyűlés a Mülek által indítványozott 50,000 koronát, hogy megterheltük magunkat. Ha a lelencéznak tudott a törvényhatóság évi ezer korona szubvenciót adni, akkor a szoborra is adhat.

— Ne engedjük — mondta — hogy disszonans hangok vegyüljenek abba az ünneplésbe, melyet Arad törvényhatósága 19-én rendezni készül. Fogadjuk el Mülek Lajos indítványát. (Zaj.)

(Taps, éljenzés.)

Institoris Kálmán polgármester óriási tettség közben, szinte megilletődött hangon válaszolt: *Nem méltó, hogy arra a vádra*, mely a kegyelet híjával illeti a tanácsot, *válaszoljon*. Ha valami sértette a tanácsot, úgy ez a kifejezés sérti. Ez a szegény tanács néz előre, gondoskodik, teszi azt, amit megtehet, s öntudatos munkája irányul arra — s ebben adózik *legigazabban* Kossuth emlékének — hogy *megvalósítsa azokat az eszméket, amelyeket Kossuth Lajos kezdett meg*. (Taps, éljenzés.)

Urbán Iván főispán: Megütözttem azon, hogy *Nagy Sándor dr.* a tanácsot hazafiatlansággal vádolta. A tanács nem hozhatott nagyobb összeget javaslatba, mikor egyre azt vetik szemébe, hogy nem takarékoskodik. *Steinhardt Mór* bizottsági tag ur *élő szobrot* emelt előbbi felszólalásával Kossuth emlékének . . .

Rosenberg Sándor dr.: En, én, nem *Steinhardt*.

Urbán Iván: Pardon, tévedtem. Nem akarom befolyásolni a közgyűlést a felajánlandó összeg nagyságának meghatározásában, de én sem tartom a méltányossággal és a város önérzetével megegyeztetetőknek az ötezer koronát. Ajánlom, hogy *tízezer koronát* szavazzon meg a közgyűlés.

(Harmincezer korona.)

Müller Károly: Eddig nem jelölt meg összeget, de most már, miután háromféle nagyságú összegről is beszélnek, megteszi indítványát. Kiszámította, hogy egy fél százalékkal emelné a pótdót, ha *harmincezer koronát* sza-

vazna meg a város. Ez olyan összeg, amely megfelel Aradváros tekintélyének. Nagyon kéri a törvényhatóságot, hogy ezt az összeget ajánlja fel.

Urbán Iván főispán maga is úgy számította ki, hogy a 30.000 korona fél százalék pótdó-emelést von maga után. Ez nem nagy teher s *maga is kéri a közgyűlést, hogy járuljon hozzá a harmincezer koronás adományhoz*.

A főispán ezen kijelentését általános *tetszés és taps fogadta*, *Avarffy Ferenc* akart még hozzászólni a tárgyhöz, ő azonban a főispán intésére helyére visszaült. Így aztán egyhangú határozattal, egyetértően lett a határozat az, hogy Aradváros *harmincezer koronát* adományoz a Kossuth-szoborra.

HIREK.

Erzsébet királyné napja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Gyásznap volt a mai: fekete napja minden magyarnak. Annak a rettenetes eseménynek az évfordulója, a mely Genfben áldozatul ejtett az örültség eszméinek egy koronás főt, egy szenvedő asszonyt: Erzsébet királynét.

A halálozás évfordulója napján *Aradon* a középületeken s a magánosok házai nagy részén fekete lobogót tűztek ki. A Kölcsey-utcai barakk-templomban gyászmise volt, a melyben a hatóságok képviselői nagy számban jelentek meg.

A kit a gyász legközelebről ért: a király e napon fölkereste szerencsétlen sorsot ért neje sirját. A mint Bécsből táviratozzák: a király ma reggel fél nyolc órakor a kapucinusok temploma elé hajtatott és a sirboltban csendes imát mondott a királyné koporsójánál, valamint *Rudolf* trónörökös és ő felesége szüleinek koporsójánál. A király tíz percig időzött a sirboltban.

Budapest, a magyar főváros is kivette részét a gyász adójából. A budapesti Mátyás-templomban ma délelőtti fényes „yásztisztas-teletet tartottak a megdicsőült királyné lelki-üdvéért. A főoltár előtt emelkedett a katasalka, a melyet koronázási jelvények ékesítettek és a melyen a spanyol etiket szerint fekete lépcső és fehér keztyű is volt. A padsorokat a kormány és a főhatóságok képviselői, a tábornoki kar és nagy közönség töltötte be. Ott voltak: *Wlassics, Láng, Plósz* és *Dárdányi* miniszterek, *Szell* Ignác államtitkár, *Vörösmarty Béla*, a kuria másodelnöke, *Latkóczy Imre* a közigazgatásbíró, *Dárday Sándor*, az állami számvivőszék alelnöke, *Beniczky Ferenc* főispán, *Márkus József* főpolgármester, *Halmos János* polgármester, *Vécsey Tamás* és *Ilosvay Lajos* tudomány- és műegyetemi rektor és még igen sokan. A templomban diszruhás, alabárdos koronaórség állott sorfalat, az utcán pedig *Beniczky Tamás* rendőrfelügyelő vezetése alatt nagy rendőrcsapat tartotta fenn a rendet. A gyásztisztas-teletet *Csáska György* kalocsai érsek pontifikálta a cisztercita-rendi barátok segédlete mellett. Valamennyien azokat a misemondó ruhákat viselték, a melyeket a megdicsőült királyné ruháiból készítettek a millenium évében.

Győri tanítónő-jelöltek Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Délután hat óra előtt egy csapat idegen kisasszony sorakozott a vértanúk szobra elé, zöld koszorúval. A kisasszonyok csapata élénk föltűnést keltett, s később, a mint a korzón jártak, élénken tudakozódtak, hogy kik ezek a nyájas idegenek.

A *győri tanítónőképzelet* növendékei, több tanár és szülő társaságában érkeztek Aradra. Az Aldunán voltak, ahol bejárták a Vaskapu vidékét, Buziás, Turn-Szeverin, Orsova, Adakalé voltak a főbb állomások; innét Herkules-fürdőre, Temesvárra, innét pedig ma délután Aradra jöttek.

Az ötven-hatvan tagú társaság *Karsay Jolán*, a győri tanítónőképzelet igazgatónője, *Kulcsáry Dezső* győri tanfelügyelő, *Mohar József* tanár, *György Aladár* az ismert író, *Vadsetz Janka* tanítónő vezetésével érkezett meg. Ma délután a vértanúk szobra elé mentek, ott elénekelték a *Szózatot*, és fehér szalagos, nagy babérkoszorút helyeztek a szoborra.

Föl akarták keresni a vesztőhelyet is, de mivel már erősen esteledett az idő, holnap reggelre halasztották.

Ezután még a tanítónő jelöltek a várost tekintették meg. Az aradi tanítónőképzelet tanárai és *Rieger Imre* főgimnáziumi tanár voltak a vezetőik. Végigsétáltak az esti korzót, s annak közönsége érdeklődve nézte a győri leánydiákok kettős sorban haladó csapatját.

Aradi cselédek, akik Amerikába készülnek.

— Egy expedíció csődje. —

Arad, szeptember 10.

Egy *aradi* orvos cselédszobájában valóságos amerikai expedíció szála futottak össze. Több aradi cseléd az újvilágba készült, hogy ott keresse a szerencsét, a melyet itt a zsarnok háziaszszonyok miatt nem tudnak megelni.

Az illető aradi orvos szakácsnéjának a bátyja Amerikában, *New-Yorkban* van. Az csalogatta ki. Megírta neki, hogy Amerikában milyen fényesen fizetik a cselédeket, némelyiknek több fizetése van, mint itt akárhány cseléd tartó gazdának. Pár év alatt vagyont szerezhethet . . .

A levelek csábító varázsa hatott a szakácsnéra, elhatározta, hogy kivándorol. Meg is mondta a gazdájának: ne haragudjanak, ő meg van mindennel elégedve, de itt örökre csak cseléd lehetne, ő elmegy Amerikába.

A bátyja leveleit megmutatta a szobalánynak is: na milyen jó dolga lesz neki. Addig-addig beszélt, a míg a szobalány is megkivánta a ködös távolban lebegő dollárokat:

— Tudja mit, szakácsné, *vigyen engem is ki*. En is kimegyek.

S a szakácsné jószívű volt, ráállott. De a dolog nem maradt annyiban. A cselédek tudvalevően nem a legtitoktartóbb teremtsései a világnak: hirtelen ment a dolognak a többi cselédek között s rövid idő alatt *tíz-tizenketten* kérték a szakácsnét, hogy ők is mennek Amerikába.

Lavina módra kezdett haladni az ügy: már már attól lehetett tartani, hogy a tömeges cseléd-kivándorlás miatt Arad fele szobalány nélkül marad. De ezután valami meghiusította az expedíciót. A szakácsné jelentkezett utlevélért, azzal, hogy állandó tartózkodásra ki akar vándorolni. Az utlevélnek azonban akadályai voltak. A szakácsnénak kiskorú gyermeke van, a kit magával kell vinnie, vagy pedig gondoskodni az eltartásáról. Ezen a szakácsné gondolkodóba esett, — és *lemondott* az amerikai utról.

Vezér nélkül pedig a többiek se akartak menni. Így ment füstbe Aradon az amerikai cseléd-expedíció.

— *Szell Kálmán* Bécsben. Bécsből táviratozzák: *Szell Kálmán* miniszterelnök ma Bécsbe érkezett és egy óránál hosszabb kihallgatáson volt a királynál.

— **Az aradi Kossuth-ünnep.** Hazafias határozatot hozott ma Aradváros előkelő, tekintélyes kereskedelmi egyesülete, az *Aradi Lloyd-társulat*. A társulat ma tartott választmányi ülésén a napirend előtt fölszólaít Bing Vilmos elnök s lelkes szavakban emlékezett meg lánglelkű hazánkfíáról: *Kossuth* Lajosról, kinek születése századik évfordulóját ünnepli a nemzet e hó 19-én. Megemlékezett róla nemcsak mint a nagy bazafíró, s nagy politikusról, hanem mint a kereskedelem és ipar védőjéről, mert hisz ő egyike volt azoknak, kik már akkor felismerték, hogy a kereskedelemnek mekkora fontossága van hazánkban. Meg akarta ő teremteni a nemzeti ipart s kereskedelmet, mire a „Védegylet” megalapításával is célozott. Bing Vilmos elnök ezután indítványba hozta, hogy a Lloyd-társulat a folyó hó 19-én rendezendő ünnepélyen testületileg vegyen részt s az Aradon felállítandó Kossuth-szoborra száz koronát szavazzon meg. A választmány elnökének indítványához egyhangú lelkesedéssel hozzájárult.

Az *aradi Kossuth-asztaltársaság* megdicsőült védnökének: *Kossuth* Lajosnak századik születése napján, szeptember 19-én este nyolc órakor a „Jópásztor” vendéglőben, alábbi sorrenddel ünnepélyt tart. Erről a rendező-bizottság az asztaltársaság tagjait azon figyelmeztetéssel értesíti, hogy az ünnepélyt társasvacsora követi, melyre, tekintettel a helyiség térfogatára, jegyek csak mérsékelt számban adatnak ki. A jegyek elővétele a tagoknak f. hó 14-én délig tartatik fen. Egy jegy ára 1 korona 40 fillér. Kaptható: Brunner Béla, Weisz és Rosenberg, Jakabffy István és Társa urak üzleteiben.

Az ünnepély sorrendje:

1. *Himnusz*. Kölcséytől, éneklí az aradi dalegylet.
2. *Elnöki megnyitó*, tartja Nagy Kálmán.
3. *Kossuth Lajos azt izente...* éneklí a dalegylettel együtt a közönség.
4. *Ünnepi beszéd*, elmondja *Kosztka* Mihály.
5. „Kossuth-óda”. Kornai Istvántól, szavalja *Bokor* Imre az aradi Nemzeti Színház tagja.
6. „Fohász”, Rákosi Viktortól, elmondja *Török* Mihály ur IV. oszt. tanítóképzédei növendék.
7. *Kossuth himnusz* Papp Zoltántól, éneklí az aradi dalegylet.

Az *aradi pincér-egyesület* legutóbbi választmányi ülésén elhatározta, hogy testületileg részt vesz a Kossuth-ünnepen.

— **A kolozsvári Mátyás-szobor.** *Kolozsvárról* táviratozzák: *Szell* Kálmán miniszterelnök értesítette *Béldi* Ákos gróf főispánt, mint a Mátyás-szobor leleplezési ünnepélye rendező-bizottságának elnökét, hogy a király legnagyobb sajnálatára akadályozva lévén a Mátyás-szobor október hó 12-ére kitűzött leleplezési ünnepélyén való megjelenésben, személye képviselével *József* főherceget bizta meg. Az ünnepélyen résztvesznek *József* Ágost főherceg és neje *Augusztia* főhercegné is. A város az összes önjogi főhercegeket meghívta az ünnepélyre. Az országgyűlésnek mind a főrendiház-, mind a képviselőháza nagyobb számú tagból álló küldöttséget küld Kolozsvárra. A küldöttség tagjait valószínűleg a két ház elnöke fogja vezetni.

— **Gyászmise Atzél Péterért.** Holnap, csütörtökön lesz egy éve, hogy *Atzél* Péter, Aradvárosának és Aradvármegyének érdemes volt főispánja meghalt. Az évforduló alkalmából az aradi Minorita-templomban hét órakor csöndes mise, délelőtt 9—10 órakor pedig gyászmise lesz. A misét az elhunyt nővérének, báró *Wodjány* Albertnének mise-alapítványa révén tartják. Ezzel kapcsolatban, mint érdekes dolgot említjük meg, hogy az elhunyt másik nővére: *Szapáry* Béla grófnő, mivel *Atzél* Péter a ha-

lotti szentségek felvétele nélkül halt meg. *Pozsony* három templomában harminc napig misét mondatott *Atzél* Péter lelki üdvéért. A halálózás évfordulóján gyászmisét tartanak a borosjenői és pankotai róm. kath. templomokban. Az évforduló alkalmából, a mint értesülünk, a polgárság körében mozgalom indult meg az iránt, hogy a *József* főherceg-utca 20. számú *Mattincioit* féle házat, a melyben *Atzél* Péter született, emléktáblával jelöljék meg.

— **A vállalatok és egyesületek adója.** Az aradvárosi adókiadó bizottság f. é. szeptember 12-én, délelőtt 9 órakor a városház emeleti kistermében a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adóját fogja tárgyalni.

— **Az aradi honvédhuszárok hazatérése.** A *szegeci* honvédhuszárezrednek nagygyakorlatai, a melyet *Bácskában*, *Szent-Tamás* környékén tartottak, véget értek, s az ezred tegnap reggel megérkezett Szegedre. Az ezred *aradi* osztálya *Tallán* őrnagy vezetésével még aznap utnak indult Szőregh felé, Aradnak s a mai nap folyamán érkezik haza.

— **Szerdahelyi szobra az aradi színházban.** *Tudvalevő*, a színügyi bizottságnak az a határozata, hogy *Szerdahelyi* Kálmánnak, a jeles magyar színésznek, *Prielle* Kornélia férjének szobrát, a mely eddig a színház raktárában hevert, föllállítatja a színház előcsarnokában. Most *Stark* Vilmos aradi kőfaragó ajánlatot tett a városnak a Szerdahelyi-szobor talapzatára. A terv szerint a talapzat 1.50 méter magas, alul 1 méter, középen 0.50 méter széles lenne, hazai márványból 700 koronába, carrarai márványból 860 koronába kerülne. A polgármester az ajánlatot a mérnöki hivatalnak adta ki véleményezés végett.

— **A temesmegyei árvaügy.** *Temesvárról* táviratozzák: Temesmegye közigazgatási bizottsága ma foglalkozott a belügyminiszter leiratával, a melyet az *Sztura* Szilárd t. főügyész felelőzése s az *árvaszéki kezelésre* vonatkozó panaszok folytán intézett a vármegyéhez. A leiratot *Kafka* miniszteri tanácsos írta alá, s az elrendeli, hogy az ügyet a *közigazgatási bizottságnak* adják át vizsgálat végett. A közigazgatási bizottság ma tartott ülésén intézkedett a belügyminiszteri rendelet végrehajtása iránt. Valószínű, hogy ezzel az árvaügygel a jövő hó elején tartandó őszi közgyűlés is foglalkozik.

— **Evangélikusok egyházkerületi közgyűlése.** A bányakerületi ág. ev. egyház tegnap tartotta *Sárkány* Sámuel püspök és *Zsilinszky* Mihály elnöklésével évi közgyűlését. A közgyűlésen az *arad-békési* egyházmegye részéről: *Zsilinszky* Endre főfelügyelő, *Csepregi* György esperes, *Varságh* Béla, *Liffa* János, *Szeberényi* Lajos Zs., a *békési* egyházmegye részéről: *Veres* József esperes, *Ujházi* Dénes, *Németh* Antal, a *csanád-csongradi* egyházmegye részéről: *Hász* Antal felügyelő, *Petrovics* Sámuel esperes, dr. *Laurovics* János, dr. *Jeszenszky* Géza, *Saguly* János lelkész, *Leszich* László lelkész vettek részt.

A közgyűlést istentisztelet előzte meg, amely után *Zsilinszky* Mihály államtitkár elnök ünnepi beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Midőn székét elfoglalta, — ugymond — megjelölte azon tereket, melyen egyes belső reformokat kell keresztülvinni. Ilyenek a belső miszsió, a lelkészek képzése által, mert hivatásunk, akik szétszórva élnek, mindennap fogynak. Ezeket meg kell menteni a lelki gondozás által. Legfontosabb kérdés pedig az egyház és állam közötti viszony rendezése. Igen feltűnő, hogy az 1848. évi XX. törvénycikk 1883. óta holt betű és azt gondolja, annak a főoka az állami viszonyokban van, melyek erősebbek, mint az ember akaratja. A történelemből látja, hogy minden eddig hozott törvények, melyek a

protestánsokra vonatkoznak, különösen a szabadelvű róm. kath. orsz. képviselők segítségével jöttek létre. Meg kell győzni a közvéleményt, hogy jogosokat kérünk és akkor győzhetünk. Véleménye az, hogy az összes protestánsok állapítsák meg a módokat, melyek alapján teljesíthető kiváltképen az 1848. évi 20. törvénycikk. Mert az ügynek nem csupán anyagi, hanem főleg szellemi hordereje van. Nézete az, hogy ezen fontos kérdés szennyvédély nélkül tárgyalandó, mert csakis így, nagy összetartással és buzgó tevékenységgel oldható meg. A beszéd után a jelentéseket és a folyó ügyeket tárgyalták.

— **Egy aradi kereskedő a tőzsdebiróság ellen.** *Fischer* M. Adolf buttyini kereskedő tavaly egy aradi lapban *tőzsde és tőzsdebiróság* címen két cikket írt, a melyben kemény vádak emelt a budapesti tőzsdebiróság ellen. Azt mondta, hogy az nem őrizi meg tárgyilagosságát, hanem részrehajló a tőzsdetanács tagjai és más előkei személyek javára, míg a szegény vidéki kereskedőket könyörtelenül elítéli. A tőzsdebiróság erre fölhatalmazást kért a minisztertől, hogy *Fischer* M. Adolf ellen a *sajtópört* megindíthassa. A miniszter felhatalmazása alapján ez meg is történt, s a nagyváradi kir. ügyészség meghozta a *vádiratot* ez ügyben. Azonban *Fischer* M. Adolf ügyvédje utján bejelentette, hogy *állításait bizonyítani kívánja*. A bíróság *helyet adott a bizonyításnak* és elrendelte, hogy beszerezzék az aktáit mindazon eseteknek, a melyekre *Fischer* M. Adolf hivatkozik. Az ügyben, a melynek befejezése elé a börzei és a gabonakereskedői körök nagy érdeklődéssel néznek, a nagyváradi esküdtbiróság; rövid időn belül megtartja a főtárgyalást.

— **Csanádmegye közigazgatása.** *Csanádvármegye* közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg szeptember havi rendes ülését *Meskö* Sándor dr. főispán elnöklése mellett. Az ülésen az előadók terjesztették be szokásos havi jelentéseiket. Fontosabb, vagy olyan ügy, amely vitát kelthetett volna, egy sem volt napirenden, így a közigazgatási bizottság ülése hamarosan, 11 óra előtt véget ért.

— **Eljegyzés.** *Sztamorai* János, a verseci polgári takarékpénztár főkönyvelője eljegyezte *Kirátk* Ilonka kisasszonyt, *Embey* Iván aradi pénzügyigazgatóhelyettes unokahugát.

Holub Agoston galsai vegyes kereskedő eljegyezte *Hell* Rozika kisasszonyt, Uj-Szent-Annáról.

— **Földmivelők országos kongresszusa.** *Pozsony*-ból táviratozzák: A pozsonyi gazdakongresszus tegnap befejezvéen tanácskozásait, ma megkezdődött a *földmivelők első országos nagygyűlése*. A tanácskozást *Bujanovits* Sándor nyitotta meg, örömet fejezve ki a fölött, hogy a gazdaközönségnek sikerült a gazdákat figyelmessé tenni tulajdon érdekeikre. Utána *Károlyi* Sándor gróf beszélt hosszasan, kijelentve, hogy a vezető társadalomnak szervezkednie kell. Meg kell adnia az irányt a *falusi szövetkezeteknek*, de ezen szövetkezésnek a szabadelvűségre támaszkodva kell megtörténnie. A tanácskozás napokig fog eltartani.

— **Bosszu a magyar barát érzelmeikért.** *Strossmayernek*, a hirhedtnek újabb gyalázatoságáról adnak hírt. Kiturta a hivatalából a helyettesét, mert az magyarbarát politikát folytat. Ez pedig *Strossmayernek* szemében a legnagyobb bűn. Eszékről táviratozzák, hogy a *djakovári* káptalan püspök helynöke, *Dvorzsák* különféle intrikák miatt *lemondott állásáról*. Az intrikákat *Strossmayer* szövögette, aki szemére hányta *Dvorzsáknak*, hogy az *utódlás elnyerése kedvéért magyarbarát politikát folytat*.

— **Egy színigazgató jubileuma.** *Somogyi* Károly nagyváradi színigazgató e hó 7-én ünnepelte Kaposvárt színészkedésének negyvenedik évfordulóját. Ebből az alkalomból ünnepi előadás volt a színházban. A vasgyáros előadása

előtt Németh István polgármester átadta a jubileumnak Somogy megye és Kaposvár közönségének ezüstkoszoruját, a színészek koszoruját pedig Pintér Imre nyújtotta át. A diszelszadás után banket volt, melynek során éppugy, mint az előadás alatt, nagy ovációkban részesítették a népszerű igazgatót.

— A „Ferenc József” katasztrófája. A „Ferenc József” gőzös katasztrófájára vonatkozólag a következőket táviratozzák: Az elsüllyedt hajón egy vagon új zsák volt, azonkívül sok gyorsáru és személypodgyász. Ez mind odaveszett Szemtanuk megerősítik, hogy a *Ferenc József* a pontont elhagyva, rendes úton barkedt és szabályszerűen jobbra tért ki, tehát a román hajó a hibás. Ha a *Ferenc József* nek csak fél perccel hamarabb sikerül ellenőrizni hátrahúzódnia, a román hajó menthetetlenül nekiszálla egy pillérnek és az elsüllyed. Így azonban a román hajó nekiment a magyar hajónak és odanyomta a pillérnek. Ez az első eset, hogy ilyen óriási jármű teljesen elsüllyedt a Dunán. Rendesen a hajónak vagy eleje vagy fara kilátszik még a vízből és gyors segítséggel el lehet vonatni. A *Ferenc József* azonban teljesen elsüllyedt. Vagy két héttig fog tartani, míg a hajó kiemeléséhez szükséges eszközöket eloteremtik, csak azután foghatnak hozzá a munkához. Azt mondják, hogy a hajó süllyedés közben iszonyuan recsgett, a miből azt gyanítják, hogy ketté tört. Ez esetben már csak ócska vasnak lehet használni és legfeljebb némely részeit lehet új hajó építésénél felhasználni. A biztosító társaság és a román hajózási vállalat között óriási pör várható.

— Negyedmillió frankos lopás. Szenzációs tolvaj-remeket telegrafálnak Párisból. A világhírű *Banque de France* földalatti pinceboltzatából ismeretlen tettesek két zsák husz frankos aranyat elraboltak. A két zsák értéke negyedmillió frank. A nyomozás érdekében az egész párisi rendőrséget mozgósították.

— Halálozás. Komma Nándor aradi Máv. mozdonyvezetőt gyász érte: neje, született Büchler Ilona tegnap, harmincöt éves korában meghalt. E hó 11-én délután három órakor a Török Gábor-utca 22. számú házból temetik.

— Romániai zsidók kivándorlása. Romániából újra megindult a zsidók kivándorlása, bizonyosságul annak, hogy Romániában semmivel se liberálisabb az uralkodó irány, mint azelőtt. Bécsből táviratozzák, hogy ma délelőtt százeven romániai kivándorló zsidó érkezett oda. Bécsből folytatták utjukat Rotterdam felé.

— Házasság. Wéger Béla új-szt. annai vendéglős a napokban vezette oltárhoz Mirsch Boriska kisasszonyt.

— Kinevezés. A belügyminiszter a lipótmezei m. kir. állami elmegyógyintézetben megüresedett másodorvosi állásra dr. Mandel Ignác b. gyulai központi segédorvost nevezte ki.

— Szerencsétlenül járt huszárok. A vasut felé vezető nagyváradi úton ma szerencsétlenség történt. Két közös huszár szénás szekérral haladt ott s utközben a terhes szekér felfordult, a huszárok pedig leestek róla. Egyikük: Mészáros huszár koponyatörést szenvedett s életéhez alig van remény. Társa könnyebb horzsolás árán menekült a szerencsétlenségből. A sebesült katonákat Löwinger Miksa dr. és Kronstein Vilmos részvételével orvosi segélyben s aztán beszállították őket a csapatkórházba.

— Szerbek a horvátok ellen. Belgrádból táviratozzák: Tegnap este újra népgyűlést tartottak itten, amelyen elhatározták, hogy a horvátok gaztette miatt mindent elkövetnek, hogy boszút álljanak. A kormányhoz a napokban egy deputációt fognak vezetni, a melynek az lesz a feladata, hogy erélyes intézkedéseket követeljen a zágrábi események miatt.

— Kiválasztott gyógyszerészek. A kolozsvári egyetemen, a gyógyszerészek gyakornoki vizsgák alkalmával Rosenberg Rezső, Hájós Arpád aradi gyógyszerész gyakornokai, kiválasztással tette le a vizsgálatot s egy huztonas jutalomdíj részese lett.

— Szerelmi dráma. Kalocsáról táviratozzák: A Kalocsához közel eső Foktő községben f. hó 9-én éjjel véres dráma folyt le Rapcsányi tanító házában. A tanító cselédjét, Vén Katalint hajnali négy órakor lopva felkereste Ajándi Károly odaváló módos gazdagyerekek. A fiatalok régóta szerették egymást, de a legény szülei hallani sem akartak róla, hogy fiuk a szegény cseléd leányt vegye el. A fiatalok tehát elhatározták, hogy a halálban fognak egyesülni. Így írta ezt meg Vén Katalin egy hátrahagyott levelében az édes anyjának. Ajándi úgy bajtotta végre a közös tervet, hogy előbb a leányt lötte mellbe, azután önmagára fordította a revolvert. A legény rögtön meghalt, de a leány még a halállal vívódik. Felépüléséhez nincs remény.

— Nyakkendők a Kossuth-szobor javára. Kossuth születése századik évfordulója alkalmából Glück Dezső aradi díszműúru kereskedő izléses Kossuth-nyakkendőket készített, a melyek jövedelmének egy részét az aradi Kossuth-szobor javára juttatja. A nyakkendők ára 65 és 75 krajcár.

— Lábbelik az elegáns közönség részére kifogástalan minőségben Porter Vilmos Nagy Áruházában, a Szabadságtéren kaphatók. Ezen legjobb készítményű cipők elegáns alak, könnyűség és jó szabás által tűnnek ki! Formájukat nem vesztik soha és válogatott prima anyagból készültek a legelőkelőbb műhelyekben. Ajánlható az elegáns közönségnek, hogy Porter cipőit tekintse meg; az eladás a tartósságra vonatkozólag kezesség mellett történik.

A város közgyűléséből.

(Apróbb ügyek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 10.

A nyaralásoknak, fürdőzésnek vége van s így a városháza dísztermét meglehetősen megtöltötték a városatyák a ma délutáni közgyűlésen. A gyűlés megnyitása előtt arról diskuráltak a városatyák, hogy miképpen fogják elhelyezni az elég szűk teremben azt a hetvennyolcvan új képviselőt, akik a városatyák számának megszorítása által a törvényhatóságba jutnak. Egy némely városatyá szomorúsággal gondolt arra az időre, mikor a mostani tágas üléshelyek helyett harminc centiméter széles szűk padokban fognak szorogani, hacsak hegyet nem építenek a padosorokból.

Sokáig azonban nem lehetett ennél a tárgynál időzni, mert a főispán nagyon pontos volt, négyet ütött éppen a toronyóra, mikor a terembe jött s veje együtt a tanács is elfoglalta helyét a zöld asztalnál.

A közgyűlés kiemelkedő tárgyalásairól külön cikkekben írunk, itt az apróbb ügyekről emlékezzünk meg. Ezek közül is kiválik a

Segédtsz. választás.

Erre az állásra hét pályázó volt s a Salacz Gyula, Abrai Lajos, Müller Károly, Robitzek Ágost, Bing Vilmos és Rosenberg Miksa dr. tagokból álló kijelölő-bizottság valamennyi pályázót kandidálta az alábbi sorrendben: 1. Wieser Aladár, 2. Rónai János, 3. Binder Gyula, 4. Limbeck Győző, 5. Neuländer Jenő, 6. Grósz Samu, 7. Vlejkovits Dezső. A pályázók közül az első kettő adótiszt, a többi írónok, s legreggeli idő óta Wieser Aladár van a városnál.

A választás két szavazat szedő küldöttség előtt folyt. Az első küldöttség Simay István elnöklété alatt Deutsch Bernát és Steinhardt Mór dr. tagokból és Vannay Gyula jegyzőből, a második küldöttség Péterffy Antal elnöklété alatt

Schartner Sándor dr. és Nagy Sándor dr. tagokból állott. A választás eredménye a következő volt: beadtak összesen 98 szavazatot ebből kapott:

Rónai János	36
Grósz Samu	32
Wieser Aladár	14

szavazatot. Binder Gyulára és Vlejkovits Dezsőre 4-4, Limbeck Győzőre pedig 3 szavazat esett. Eszerint a segédtsz. állásra Rónai János adó tisztet választotta meg a közgyűlés.

Arad a nemzeti ünnepeken.

A székes főváros azon meghívására, hogy a Kossuth Lajos emlékére emelendő mauzóleumnak alapkövetései ünnepélyén a város közönsége magát képviseltesse, kiküldte a közgyűlés Simay Istvánt, a kolozsvári Mátyás-szobor leleplezéséhez pedig Kristyóry Jánost. Azonkívül jelentkezést fogad el a polgármester a czepléki Kossuth-szobor ünnephez való részvételre,

A lelencház telke

Névszerinti szavazással döntött a mai közgyűlés a lelencház részére átengedendő telerről is. Kitencvenhárom városatyá közül 91 az átengedés mellett, kettő pedig — Magyar Ferenc és Péterfy Antal — az átengedés ellen szavaztak.

A motorkocsi-szerződés.

A közlekedési bizottság javaslata alapján megengedte a közgyűlés az Arad csanádi vasutaknak, hogy a város területén motorkocsijait közlekedtesse. Feltételül kikötötte azt, hogy a lóvasut-társasággal kötött szerződésének lejártá előtt azt újból bemutassa a városnak.

Új háztulajdonosok.

A Verbos Ádám, Nagy Bertalan, Nagy István, Bayer György, Döme Lajos, Szabó Gábor, özv. Nikodém Jánosné, Mácsán János, Czermann József, Opritz Pál, Dobró Pál, Nagy Emil és Cservenka János által emelt új épületek bérjövödelmeire a községi adómentességet megadták.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Por a Darányi János-utcában.

Tisztelt szerkesztő ur!

Sziveskedjék a főkapitány figyelmét a mi utcánk kínosan botránnyos állapotára irányítani. A Darányi János-utcában, a hol három iskola: a román szeminárium, a szentpéter-téri fiúiskola és az izraelita leányiskola növendékei járnak, oly nagy a por, hogy a lakosok ablakait ki sem nyithatják. Ha a t. főkapitány ur az utcát napjában legalább egyszer felocsoltatná, talán elviselhető volna az állapot, de így tűrhetetlen.

Tisztelettel

Egy Darányi János-utcai lakos.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. B. J. K. A fősorolt cikkek árusítása egyáltalán nincs képesítéshez kötve. Ha a kereskedő iparigazolványt váltott, eladhatja mindazokai. A sertésvágásra azonban már képesített emberek kaphatnak igazolványt. Erre nézve legjobb, ha az elsőfoku iparhatóság (főszolgabíró) fordul.

NAPIREND.

Szeptember 11. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Jácint vértanú. — Protestáns naptár: Teodóra. — Görög-keleti naptár (augusztus 29.): Iván fejvetele. — A nap kél 5 óra 17 perckor, nyugszik 6 óra 3 perckor. — A hold kél 2 óra 17 perckor, nyugszik 11 óra 41 perckor.

Közlöny-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekléye-muzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Bnyhe, helyenként elvélve csapadék.

* Az ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 10.

Délközvetlen. Buzakinlát mérsékelt, a vételkedv korlátozott. Nyugodt irányzat mellett 36.000 métermázsza került forgalomba, gyöngén tartott, a zárlatnál kedvezőbb áron. Egyéb gabonanevek bágyadtak. Időjárás borús.

Zárulat 12 órákor:

Buza októberre	6.70— 6.71
Buza 1903. áprilásra	7.01— 7.02
Rozs októberre	5.93— 5.97
Rozs 1903. áprilásra	6.16— 6.17
Zab októberre	5.43— 5.47
Zab 1903. áprilásra	5.76— 5.77
Tengeri szeptemberre	5.37— 5.38
Tengeri 1903. májusra	5.38— 5.39

Zárulat 5 órákor:

Buza októberre	6.71— 6.72
Buza 1903. áprilásra	7.01— 7.02
Rozs októberre	5.97— 5.98
Rozs 1903. áprilásra	6.17— 6.18
Zab októberre	5.42— 5.43
Zab 1903. áprilásra	5.74— 5.75
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1903. májusra	5.39— 5.40

Zárulat 5 órákor:

Oestrák hitelrészvény	692.75
Magyar hitelrészvény	738.—
Lezámitolóbank részvény	467.25
Rima-Murányi vasúti részvény	504.25
Oestrák-magyar államvasúti részvény	722.50
Közuti vasút	636.50
Városló villamos vasút részvény	385.50

Hivatalos árfolyamok

a budapesti ár- és értéktőzsdén.

Budapest, szeptember 10.

Magyar aranyjárdék 4%	121.10
Magyar koronajárdék 4%	98.10
Magyar arany 4 1/2%	—
Magyar ezüst 4 1/2%	—
Magyar keleti vasút	—
Magyar földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémsorajegy kölcsön	204.—
Tisza szabályozási és szegedi kölcsön	163.—
Oestrák papírajárdék	101.75
Oestrák járdék ezüst	101.75
Oestrák járdék arany	121.50
Koronajárdék	99.50
1880-iki államsorajegy	152.25
Oestrák-magyar bankrészvény	1590.—
Magyar hitelbankrészvény	739.—
Oestrák hitelbankrészvény	694.—
Oestrák-magyar államvasút	723.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Német birodalmi márka	117.05
London	239.67
Páris	95.10

REGÉNY-CSARNOK.

Hipnózis.

— Angol regény. —

Irtá: Hardy I. D.

(71)

(Folytatás.)

Fitzallant nem győzte meg ezzel a csellel. De azért az orvos nem szólt semmit, hanem behonyta a szeméit, a nélkül azonban, hogy ez által megmenekült volna a gyöngéd, halavány arc s a nagy fekete szemek látásától. Mozdulatlanul, halálhoz hasonló merevséggel állt Helén a gyilkos előtt — ébren s álmában üldözte Fitzallant ez a csendes, szomorú arc, anélkül, hogy meg tudta volna érteni, hogy hogyan jutott ide. Hideg veríték ütött ki a beteg homlokán — egyszerre őserős hangot hallott, mely halkán kérdezte:

— Hogy van a beteg?

Az ápolónő felelt rá:

— Nyugodtabb valamivel orvos ur; úgy látszik, már nincsenek fájdalmai.

Fitzallan kinyitotta szeméit, mikor az orvos föléje hajolt.

— Meg kell halnom? — kérdezte s a hangja üres, rekedtes volt de nem bizonytalan.

— A sérülése nagyon veszedelmes, felelt az orvos komolyan.

— Reménytelen?

— Ki mondhatja azt? Amíg a szívünk dobog, mindig remélhetünk.

— Nálam aligha így áll a dolog, — jegyezte meg Fitzallan hidegvérrel.

Az orvos nem felelt azonnal, hanem kis idő múlva megnyugtató hangon szólt:

— A tárcájában talált névjegyeiről meg-

tudtuk a lakása címét, úgy hogy izenhattunk s tudathattuk az ön hozzátartozóival, hogy itt van . . .

Az orvos hirtelen félbeszakította önmagát, hiszen csak nem mondhatta meg a betegnek, hogy az izenetvivő azt a hirt hozta vissza, hogy Fitzallanné haldoklik! Hogy Fitzallan azt hitte, hogy a felesége már meg is halt, mikor a házat elhagyta, azt a kórházi orvos épp oly kevéssé tudta, mint ahogy Lowenak sikerült a villamos áram segítségével Názaréna életének már már kialvó szikráját újra felszítani, — hogy milyen sikerrel, azt a percet nem lehetett még tudni, mert a fiatal asszony érverése és szívdobogása alig volt hallható.

— Van-e még barátja, akinek izenni akar? — kérdezte most az orvos szeliden.

— Nincs senkim.

— Szegény ördög, — gondolta az orvos — vajjon a felesége is olyan rosszul van-e mint ő?

Az est leszállt, a lámpásokat meggyújtották s mikor Fitzallan kábulatából fölébredve, ismét felnyitotta a szeméit, egész határozottan látta Helén árnyát az ágy lábánál. Bizonyára azért jött, hogy őt magával vigye, — hisz tudta, hogy meg kell halnia, de miért néz rá a leány csodálatos kőr szemekkel? Ah, már tudja! Azt akarja, hogy kiengesztelje bűnét, amelynyire hatalmában áll! — Hogy mentse meg Percival Rayt! Tegnap még hangosan felkacagott volna erre a gondolatra, de ma . . . ah! ma másként álltak a dolgok! Ha Helén megelégszik azzal, hogy ő Ray ártatlanságát megvallja, ám legyen — hisz Názaréna meghalt s ilyen körülmények között Percival Rayre az élet nagyobb büntetés lesz, mint a halál, mely egyesitné a kedvesével!

— Megbékültsz, ha meg teszem? — susogta lassan, az árny felé fordulva s úgy vélte, hogy az a szavakra mind hallványabb, eltűnőbb lesz . . . bizonyára el fog tűnni egészen, ha teljesíti néma kérését.

Sharpe ügyvéd estélyre volt hiva s javában társalgott pár kartársával, mikor egyik kórházból szolgál jelent meg nála s azt az izenettel hozta, hogy egy haldokló fontos közléseket akar neki tenni a meritoni gyilkosság ügyében.

Sharpe gondolkodás nélkül ugrott fel s nyomban követte a kórházba a szolgát, midőn odaérkezett, Fitzallant eszméletlen állapotban találta, de az orvos, ki az intézeti lelkésszel együtt a haldokló ágyánál időzött, tudatta vele, hogy Fitzallan jegyzőkönyvbe mondott mindent, ami közölni valója volt s remélhető, hogy lesz még annyi ereje, hogy a jegyzőkönyv felolvasását végighallgathassa s vallomását aláírásával is megerősítheti.

Sharpe ügyvéd bölintott a fejével, aztán visszafojtott lélegzettel kezdte tanulmányozni a jegyzőkönyvet, míg az orvos a balkan nyögő Fitzallan szájába pezsgőt öntött. Midőn a beteg kis idő múlva felnyitotta szeméit, az orvos látta tekintetének kifejezésén, hogy eszméletlenül van, s ezért föléje hajolva kérdezte, hogy elég erősnek érzi-e magát a jegyzőkönyv meghallgatására és aláírására.

— O igen — szólt Fitzallan, — megtudom fogni a tollat.

Sharpe tehát elkezdte olvasni a vallomását, mely rendkívül világos és érthető volt — gaztette egyetlen indító okaként azt valotta a haldokló, hogy gyűlölte Percival Rayt s hogy a gyűlölség oka a felesége volt! A megbánásnak egy szava, egy lehellete sem volt található a vallomásában.

Midőn aztán a három egyszerre kérdezte, hogy jól van-e megírva a jegyzőkönyv, Fitzallan bölintott a fejével s azt susogta:

— A tollat . . . alá akarom írni!

Odaadták neki a tollat s a haldokló erejének utolsó maradékával írta alá:

„Charcote György, más néven Fitzallan Gaston.”

Aztán kimerülten dőlt hátra, de csakhamar összeszedte magát annyira, hogy megtört hangon susoghatta:

— A feleségemet egy sorba temessék velem, a sírkőre ezt a felírást tegyék:

„Itt nyugszik Charcote György és neje, Charcote Názaréna.”

Sharpe ügyvéd helybenhagyóan intett a fejével, aztán a másik két urral együtt távozott; az ápolónő ült oda a halkán hörgő beteg

ágyához s letörölte homlokáról a hideg verítéket!

Fitzallan egyszerre felriadt.

— Vissza Helén! — kiáltott kétségbeesetten. — O ezek a kezek összeszorítják a torcomat . . . irgalom! . . . megfuladok! Názaréna . . . segíts hát . . . Ments meg! Názaréna . . . segítség!

Az ápolónő ijedten hajolt a beteg fölé, a ki az utolsó kiáltásában a lelkét is ki-lehelte.

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.50
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep- és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

NYILTTÉR.*

Komma Nándor, máv mozdonyvezető a maga, úgy Nándor, Mariska és Irmuska gyermekei, valamint az alólírottak és számos rokonai nevében mély fájdalomtól megtört szívvel jelenti forrón szeretett neje, illetve a gondos anya, gyermek, testvér, rokon és jó barátjának

KOMMA NÁNDORNÉ

szül. BÜCHLER ILONÁNAK

1902. évi szeptember hó 9 én, életének 35-ik s boldog házassága 13 ik évében, rövid szenvedés után az Urban történet elhunytát.

A boldogultnak földi maradványai szeptember hó 11-én, délután 8 órákor Török Gábor-utca 22. számú gyászházból az ág. hitv. ev. egyház szertartásai szerint tartandó ima után a felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Arad, 1902 szeptember hó 10 én.

Áldás lengjen drága porai felett!

Özv. Büchler Nándorné szül. Schneider Erzsébet, édes anyja.	Komma Pál, Komma Iózsef és neje, Komma Franciska férj. Demkó Jánosné, Komma Gyula és neje, Komma Mariska, Komma Mihály, sógor és sógornő.
Büchler Lotár, bátyja.	
Büchler Lotárné szül. Schuhanek Mária, Komma Béla és neje,	

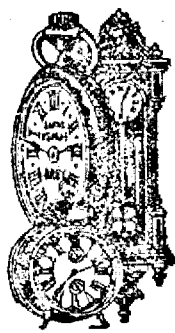
Iskolakönyvek

szolid bekötését

mérsékelt díjért elvállalja

az Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Nagymennyiségű
Deszka
és
lécz
eladó
az Aradi
Nyomdarészvény-
társaságnál.

Jó órákat olcsón

mind 3 évi írásbeli jótállás
mellett privát vevőknek

Konrád János

óragyára,

aranyárak kivitteli háza

BRÜX, 270. sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra frt 3.75.
Valódi ezüst rem. óra „ 5.80.
Valódi ezüst láncz frt 1.20.
Nickel ébresztő óra „ 1.95.

Czégem a cs. és kir. birodalmi czimmerrel van ki-
tüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem,
valamint ezernyi elismerő levél van birtokomban. 1890
Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

M. kir. államvasutak.

123583-902. szhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igaz-
gatósága a jövő 1903. évben, illető-
leg 1905. év végéig szükséges
lámpa és lámpás alkatrészek szál-
litásának biztosítását ohajtván, ez
iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb f. évi
szeptember hó 27 ének déli 12 óráig
a magy. kir. államvasutak igazga-
tóságának anyag és leltárszerzési

szakosztályához beterjesztendő, a
bánatpénz pedig f. évi szeptem-
ber hó 26-án déli 12 óráig a magy.
kir. államvasutak főpénztáránál le-
teendő.

A pályázatra vonatkozó részle-
tesebb feltételek, a mennyiségek,
ugyszintén a szállítási feltételek a
magy. kir. államvasutak anyag és
leltárbeszerzési szakosztályának Bu-
dapest, Andrassy ut 73. sz.) meg-
tekinthetők.

Budapest, 1902. évi augusztus
hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Rozsnyay-féle

chinin czukorka, chinin csokoládé

patykoszorozott készítmény.

gyermekeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitűnő siker-
rel alkalmazható. **Nem keserű!** Csak akkor valódi,
ha a csomagoló papiroson Rozsnyay Mátyás névalírása
olvasható.

Fenyő illat.

Különösen alkalmas a
szoba levegőjének felfris-
sítésére és tisztítására

Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Hasis-Colloidium.

Kitűnő, minden mászert
felülmúló hatású tyukszem
és bőrkeményedés ellen.

Egy üveg ára 70 fillér.

Kitűnő minőségű likőr eszenciák, melynek
segélyével pár perc alatt zamatos, finom
likőrt készíthetünk.

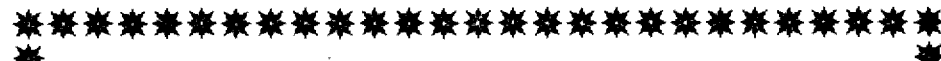
Barack	Cacao blanc	Cseresznye	Császárkörte
Anizette	Chartreuse	Marasquino	Vanillia
Benedictine	Curacao	Kávé	Zeller

Egy üveg ára 1 korona.

Kapható:

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszer-tárában

Aradon, Szabadság-tér.

Uj butor-raktár

a Boros Béni-téren.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tu-
domására hozni, hogy **Aradon, Boros Béni-tér**
2. szám alatt (Kneffel-féle ház) egy a mai kor igé-
nyeinek teljesen megfelelő

butor-raktárt

nyitottam, hol azonkívül mindennemű **konyha-**
berendezést is raktáron tartani fogok.

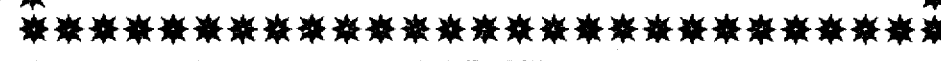
Főtörekvésem oda fog irányulni, hogy legjobb mi-
nőségű áru, jutányos árak és pontos szolgálat által nagy-
becsű vevőimet kielégíthessem és teljes megelégedésüket
kinyerjem, miért is kérem szíves megrendelésével ki-
tüntetni és raktáramat b. látogatásával megtisztelni.

Teljes tisztelettel

Bauer Mihály,

asztalos mester.

1314

Feltűnő eredmény érhető el

a Hajós-féle

Ibolya-Créme

használata által, mely egy pár nap alatt elmulaszt Szeplő, májfolt, bi-
bíros, bőrvörösséget és mindennemű arztisztatlanságot. E remek
ártalmatlan cosmeticus szer a bőrben teljesen felszívódik, minek követke-
zésében a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

Nappal is használható!

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kitüntetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-oréme szappan 35 kr. Ibolya hölgypor fehér, róza és orém színben
egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle készítményeket tessék elfogadni.

Olcsóbb ajánlat, mint hamisítvány visszautasítandó!

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: Vojtek Kálmán, Tábor Gyula, Pécskán: Adler
Gy. Lajos, Simándon: Csiky Lukács gyógyszerész uraknál.

50 fillérért 50.000 korona.

50 fillérért

50.000

korona ért. nyerhető

a pozsonyi

kiállítási sorsjátékon.

Huzás visszavonhatlanul szeptember 21-én.

Sorsjegyek mindenütt kaphatók.

Megrendeléseket a pénz beküldése ellenében ponto-
san eszközöl a

Kiállítási sorsjegy iroda

Budapest, V., Nádor-utca 16.

50 fillérért 50.000 korona.

50 fillérért 50.000 korona.

50 fillérért 50.000 korona.

50 fillérért 50.000 korona.

50 fillérért 50.000 korona.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdetésüket felveszi a kiadóhivatal: József főherceg-ut 22. szám.
— Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronaért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

Apró hirdetésekre
szolgáló levelezőlapok kaphatók

Aradon:

Révész Nándor

könyvkereskedésében, Szabadság-tér és Forray-utca sarok.

Ifj. Klein Mór

könyvkereskedésében, Atzél Péter-utca.

Kerpel Izsó

könyvkereskedésében, Andrásy-tér.

Kubina Béláné

papírkereskedésében, Hunyadi-utca.

Keppich Zsigmond

papírkereskedésében, Andrásy-tér.

Özv. Hammerschlag L.-né

dohánytözsdejében, Andrásy-tér.

Lészay Sándor

dohánytözsdejében, Andrásy-tér.

Kis tözsdeben

Templom-utca.

Kohn László

Wagongyarban.

Hoffmann József

fűszerkereskedésében, Forray-utca.

Az összes helybeli orvosok ajánlják a

Boholti ásványvizet.

Kapható minden fűszerkereskedésben, Főraktár Bocskó-utca 9. sz. Telefon 506. szám. 1550

Női divat szalon

a főtéren elutazás miatt jutányosan átadó. Cím a kiadóhivatalban. 1552

Két-három gyermek

intelligens családnál teljes elátást kaphat. Bővebbet Fischer Ármán, Batthyány utca 22. sz. 1446

Panker Viktor

műtároló, Fácán utca 6. sz. egy oszlopos borsajtó eladó. Megrendelések elfogadva csak pontosan szállítatlan. 1598

Kiadó

egy csinosan butorozott, különbejáratu földszinti utcza szoba, továbbá 2 csinos udvari különbejáratu szoba. Zoltán utca 2 1588

Keresünk megvételre

Aradvár s terüle én egy házat 6—10.000 koronáig, továbbá egy 3 boldas szőlőbirtokot Arad hegyalján beültetve, vagy beültetlenül. Ugyanott eladó 130 hektoliter 1901. évi saját termésű hegyi bor. Ajánlatokat kerünk Phoenix főügynökség, Arad Salacz utca 3. sz. 1589

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönséggel tisztelttel tudatni, hogy

Aradon, Tököl-tér 7. szám alatt

ruhaszabászati és varrási műtermemben a legfinomabb, mint egyszerű házi ruhákat is jutányosan, a legfinomabb igényeknek megfelelőleg készítek.

Egyben tudatom, hogy csakis uri leányok részére

varrási és szabászati iskolát

nyitottam, ahol 3 havi időtartam alatt a kellő jártasság el-sajátításaért kezeskedem.

Tanulási-díj 3 havi időtartamra 60 korona.

Tisztelettel:

Vuk Lukréczia,

női szabónő.

1572

ELADÓ HÁZ.

Arad, Andrásy-tér 22. és Batthyány-utca 28. számú

egybeépített házak

szabad kézből, együttesen, örök áron, készpénz fizetés mellett

eladóok.

Csakis komoly vevőknek ad felvilágosítást Dr. Kiss Tivadar csikgyimesi (Csikmegye) és Kiss Ernő dévai (Hunyadmegye) lakos. 1551

Közvetítők kizárva.

Tiszta erkölcsű

molett mivel árva leányka ismeretségét keresem. Arcképpel ellátott levelet „Erdész” czímen kérem Aradra, postarésztente; névtelen leveleket figyelembe nem veszek. 1587

BUTOR.

Menczer Márton

butorüzlete

Árpád-tér 5. szám

(zsidó-templom-épület) alatt létezik, hol új és keveset használt butorok legolcsóbb árban kaphatók. Kérem a pontos címre ügyelni. — Ugyanott

uraságoktól levetett ruhák

legmagasabb árban megvételnek. Kívánatra házhoz is megyek. 1563

Kész

butor eladás!

Ajánlom a n. é. közönségnek **szolid kivitelű**

kész-butoraimat

és olyanokra megbízást készséggel elfogadok. 1599

Varga József

asztalos-mester

Arad, Kápolna-utca 6. sz.

Telefon 322.

Első rendű hasított

Tölgy

szőlőkarók

6 és 7 láb hosszúságban kaphatók a legjutányosabb árban a ter-novai állomáson.

Klein B. Vilmos

Arad Petőfi-utca 1. sz.

A karók kocsival is elvihetők a tauczi országút melletti rak-tárból. 704

Gurahonezi portlandcement

egyedüli magyar gyártmány, mely a magyar mérnök- és építész-egylet által megszabott normáliekat 60—70 százalékkal felülmúlja, rendkívül finom őrlésben, kis és nagy mennyiségben, gyári áron kapható

Krisán János Arad, nagyváradi-ut 12. és Az Arad-csanádi Egyesült Vasutak szertárána

Arad állomás mellett.

Megrendeléseket az Arad-csanádi Egyesült Vasutak központi irodája is elfogad és a cementet kívánatra házhoz szállítja. 274

Az adóügyekben jártas

két

végrehajtó

szeptember 15-től 60—60 korona havi fizetéssel

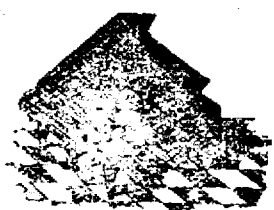
a banesdi körjegyzőség-nél alkalmazást nyer.

Grozeszku Sándor,

körjegyző.

u. p. N.-Halmagy.

1576

FAIX JAQUES zongora készítő

Arad, Batthyányi-utca 35. szám.

Ajánlja jól berendezett zongorakészítési műhelyét,

elvállal és pontosan eszközöl minden e szakmába tartozó munkát, ugyszintén zongora-hangolást. — Raktáron tart elsőrendű bécsi, hazai és saját készítményű zongorákat, melyeket 6 évi jótállás és versenyképes árak mellett árusít. 1585

Havonkénti bérbeadás jutányosan.